Lodzer Tageblat № 301

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאָדזער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

23-טער יאהרגאנג | 31 grudnia 1930 r. | מיטוואָך, פ׳ ויחי י״א טבת תרצ״א | רעד. ... און אַדמיניסטראַציע: פּעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פ״ו: רעדאַקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047.

פאר א ריזיגען שטרייק אין ענגלאנד

ארבייטער אפגעווארפען די בעדינגונגען פון די קוילען-בראַנזשע

מאנטאג זאל אויסברעכן דער שטרייק אין דער קוילען און טעקסטיל-אינדוסטריע

ערב א ריזיגען שטרייק אין ענגלאַנד

לאָנדאָן, 30 דעצ. (ט) די אַרבייטער האָבען אָפּגעוואָרפען די בעדינגונגען פון די קוילען-באַראָנען. אויב עס זאל אין דער לעצטער שעה נישט איינטרעטען קיין שנוי, דאַן ווייזט אויס דער אויסברוך פון אַ שטרייק אין די קוילען-גרובענס צו זיין אונפערמיידליך. אַזוי אַרום וועלען 153,000 קוילען-גרעבער וואַרפען די אַרבייט.

אויסערדעם דראָהט אויך אַ נייער שטרייק אין דער ענגלישער טעקסטיל-אינדוסטריע. די פאַבריקאַנטען פון מאנשעסטער ווילען איינפיהרען אַ אַרבייטס-סיסטעם, לויט וועלכען איין אַרבייטער וועט דאַרפען בעדינען פון 8 ביז 10 וועבער-שטוהל, כדי אַזוי אַרום צו ראַציאָנאַליזירען די אַרבייט. דאָס רופט אַרויס אַ גרויסע אונצופרידענהייט ביי די אַרבייטער, וועלכע זענען צוליב דעם גרייט צו פּראָקלאַמירען אַ שטרייק. אינ׳ם דאָזיגען שטרייק זאָלען זיי אונטערשטיצען אַלע טעקסטיל-אַרבייטער. אויב די פאַבריקאַנטען זאָלען זיין ענטשלאָסען איינצופיהרען דאָס נייע סיסטעם, דאַן וועט מאָנטאָג אויסברעכען דער שטרייק. ביז אַהער האָט אין ענגלאַנד אַ מעכאַנישער וועבער נאָר בעדינט 4 שטיהל.

מאַרשאַל פּילסודסקי פאָרט קיין א״י?

וואַרשאָ, 30. (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

מאַרשאַל פּילסודסקי וועט ווילען אין מאדערא 4 וואָכען און שפּעטער פאָהרען קיין עגיפּטען און ארץ-ישראל. די פּאָרטוגעזישע פרעסע שרייבט, אַז

פּרעמיער וועניזעלאָס אין וואַרשאַ

וואַרשאָ, 30. (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

דער גריכישער פּרעמיער וועניזעלאָס איז היינט 9.30 פריה געקומען מיט׳ן הויפּט-וואָקזאַל קיין וואַרשאָ. אויפ׳ן וואָקזאַל האָבען אויהם בעגריסט פּרעמיער סלאַוועק און אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי. פּאַרמיטאָג האָט ער געמאַכט רעה אַפּיציעלע וויזיטען.

די אָוונטער „פּרעס" ווייזט אָן, אַז וועניזעלאָס איז אַ געמיינזאַמער גענגער פון יעדען פּרוב צו רעוויזירען די שלום-טראַקטאַטען און אַנגער פון די מיטגלידער פון ווערסאַלער טראַקטאַט.

גרויסע רבי׳שע חתונה אין וואַרשאַ

וואַרשאָ, 30. (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

היינט קומט אין וואַרשאָ פאָר אַ גרויסע רבי׳שע חתונה. עס האָט חתונה אַ זוהן פון שלמה יאָסקאָוויטש, דעם גערער רבינ׳ס אַן אייניקעל מיט דער טאָכטער פון סאָקאָלאָווער רבי׳ן. צו דער חתונה קומען קיין וואַרשאָ טויזענדער חסידים.

—

אָבגעשטעלט די עמיגראַציע קיין אויסטראַליען

לאָנדאָן, 30. (פּאַט)

די רעגירונג פון אויסטראַליען האָט אָבגעשטעלט די עמיגראַציע פון אויס-טראַליען צוליב עקאָנאָמישע מאָטיווען. אַלע שוּפּס-געזעלשאַפטען האָבען בעקומען אַ פעראָרדנונג נישט אויפצונעמען קיין עמיגראַנטען. אַ אויסנאַהם ווערט בלויז געמאַכט פאַר ענגלישע בירגער.

א „ברית" אין פאַוויאַק

די קימפּעטאָרין איז אַ סאָטנאָווער קאָמוניסטקע

וואַרשאָ, (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

היינט איז אין דער בערימטער וואַרשאָווער תפיסה, אין „פּאַוויאַק" געפּראַוועט געוואָרען אַ ברית-מילה. אַ יונגע יודישע פרוי פון סאָסנאָוויעץ, וואָס זיצט אין פּאַוויאַק פאַר קאָמוניזם, האָט דאָרט געבוירען אַ יונגעלע און היינט איז פאָרגעקומען דער ברית.

—

די פּראָפעסאָרען פון ווילנער אוניווערזיטעט

פעראייניגען זיך צום פּראָטעסט געגען בריסק

ווילנא. — לויט דער איניציאַטיווע פונ׳ם פּראָרעקטאָר פונ׳ם ווילנער אוניווערזיטעט וועגען דעם ענין בריסק.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע, און פערלויף פון וועלכער די פּראָפעסאָרען סטאַניעוויטש און קס. זשאָנגאָלאָוויטש האָבען אויפגעקלערט זייער שטעלונג אויפ׳ן פּאָרום פון סיים בנוגע דעם ענין בריסק, האָבען די פערזאַמעלטע פּראָפעסאָרען בעשלאָסען צוצושיקען צום פּראָפּעסאָר פונ׳ם יאַגעליאָנער אוניווערזיטעט אין קראקא מיכאל סיעדלעצקי, אלס דעם געוו. ערשטען רעקטאָר פונ׳ם ווילנער אוניווערזיטעט, דעם פאָלגענדען בריף:

„מיר בעטען דעם ה׳ רעקטאָר אויסצודריקען די קאָלעגען פּראָפעסאָרען אונזער אויפריכטיגסטע אַנערקענונג פאַר זייער נאָבעלען און דרייסטען אַרויסטריט און פערטיידיגונג פון דער עטיק פון עפענטליכען לעבען און געזעצמעסיגקייט".

דער דאָזיגער בריף איז אונטערגעשריבען געוואָרען דורך אַ פּאָר צעהנדליג פּראָפעסאָרען בראש מיט די געוו. רעקטאָרען פונ׳ם ווילנער אוניווערזיטעט, פּראָפעסאָרען: פּאַרטשעווסקי, פּינגאָ, קס. פאַלקאָווסקי און דעם איניציאַטאָר פּראָפ. זדזשעכאָווסקי.

וויטערע פּראָטעסטען געגען מעשה-בריסק

די אָפּאָזיציע וויל נישט געטרויען קיין פּאַרלאַמענטאַרישע אויספאָרשונגס-קאָמיסיע

די אָפּאָזיציאָנעלע פּרעסע, ווי דער „ראָבאָטניק" און די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ", האָט נעכטען ווידער געבראַכט אַ רייה נעמען פון פּראָפעסאָרען און דאָצענטען, וואָס פעראייניגען זיך צום פּראָטעסט פון די קראָקאָווער פּראָפעסאָרען געגען דער מעשה בריסק.

אין „ראָבאָטניק" איז אויך פעראָפענטליכט געוואָרען אַן אַרטיקעל, אין וועלכען עס ווערט אויסגעדריקט די מורא, אַז אפילו ווען דער סיים וועט אָננעמען אַ בעשלוס צו שאַפען אַ ספּעציעלע פּאַר-לאַמענטאַרישע קאָמיסיע אויסצופאָרשען די מעשה-בריסק, וועט דער ענין אויך נישט אונגאַנצען אויפגעקלערט ווערען, ווייל לויט׳ן איצטיגען צוזאַמענשטעל פון סיים, וועט דער רוב מיטגלידער פון דיזער קאָמיסיע בעשטעהן פון ב.ב.-רעגירונגס-מאַטען. דער אַרטיקעל שרייבער עצה׳ט דעריבער, אַז דאָס ווירקזאַמסטע אין דער מעשה בריסק, קאָנען נאָר זיין די עפענטליכע פּראָטעסטען פון דער געזעלשאַפט, כדי אַזוי אַרום אויפצורודערען די גאַנצע עפענטליכע מיינונג.

צוליב דעם טאַקע איז די גאַנצע אָפּאָזיציאָנעלע פּרעסע פול מיט אַרטיקלען, וואָס ווענדען זיך צו פערשידענע טיילען פון דער אינטעליגענץ, אַז זיי זאָלען זיך פעראייניגען צום פּראָטעסט.

ווי עס גייט א.באַער די אָפּאָזיציאָנעלע פּרעסע, איז דער געוו. פּרעזידענט וואַרשעבאָווסקי אויסגעצייכענט געוואָרען מיט דעם אָרדער „אָגאָפּהענגיגקייטס"-קרייץ. דער געוו. פּרעזידענט וואָיטשעכאָווסקי האָט אָבער דעם אָרדער נישט אָנגענומען.

DYREKCJA
Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, Sp. Akc.
(ELEKTROWNIA ŁÓDZKA)

zawiadamia swoich odbiorców energji elektrycznej, iż od dnia 2 stycznia 1931 roku wydawane będą personelowi, spełniającemu czynności służbowe na mieście,

Legitymacje Koloru Różowego z Fotografjami,

zaopatrzone w pieczęcie oraz plomby firmowe i podpisy Dyrekcji. Legitymacje te zawierają wyszczególnienie funkcyj służbowych oraz ważne są do końca 1931 roku. Dotychczasowe legitymacje zostały unieważnione.

PP. Odbiorców energji elektrycznej uprasza się o zażądanie okazania legitymacji służbowej przed rozpoczęciem czynności przez funkcjonarjusza elektrowni.

Na niniejsze rozporządzenie Dyrekcja Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, Spółki Akcyjnej, specjalnie zwraca uwagę PP. Odbiorców, nadmieniając, że za nadużycia osób, niezaopatrzonych w legitymacje Towarzystwa, nie przyjmuje na siebie żadnej odpowiedzialności.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער פריינד
און קוזין הערמאַן קזאָנזשע
מיט פרל. מאַניאַ אָרבאַך
גראַטולירען מיר און ווינשען פיל גליק
שאול פּאַרגאַמענט
מאַניאַ קזאָנזשע און פאַמיליע

Dr. med. M. Lerner
קינדער-קראַנקהייטען
זאַכאָדניאַ 64, טעל. 113-09 נעמט אָן פון 3—5

„קרן-היסוד" לאָדז | מיטוואָך י״ח טבת (7.1-31) 8.30 אָוונד קומט פאָר | פילהאַרמאָניע-זאַל נאַרוטאָוויטש 20

א פייערליכע ארץ-ישראל-אקאדעמיע
לכבוד דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון „קרן-היסוד"
מיט דער בעטייליגונג פון הויפּט-דירעקטאָר פון קרן-היסוד אין ירושלים
דיכטער לייב יפה

איינגאַנגס-בילעטען שוין צו בעקומען אין ביוראָ פון קה״י, צעגעלניאַנאַ 4.

אחרי מחלה קצרה וכבדה גוע ויאסף אל עמיו בעיר ברסלוי
האיש הישר באדם, החסיד המופלג בתורה, ירא שמים, האברך המצוין במדותיו ובמעלותיו התרומיות

נ״ע יצחק ב״ר משה דוד נ״י איזענשמידט

בשנת השלשים וחמש לחיב

והובל למנוחת עולמים אתמול ביום ג׳ עשרה בטבת תרצ״א בעיר ברסלוי

השרויים בצער עמוק:

אשתו, הוריו, אחיו ואחיותיו

די לויה פון לארד מעלטשעט (אלפרעד מאנד)

באַנדיטן איבגעריסן אַ צוג און געבראַכט צו 127 קרבנות

די לויה פון לארד מעלטשעט

לאָנדאָן, 30 דעצ. (יטא) היינט האַלב דריי איז פאָרגעקומען די לויה פון לאָרד מעלטשעט. אויפ'ן וואונש פון פערשטאָרבענעם איז די קבורה פאָרגעקומען לויט'ן יודישען דין. ביים קבר האָט קדיש געזאָגט זיין זוהן הענרי, וועלכער האָט נאָך איהם גע'ירשנ'ט דעם טיטול לאָרד. אין דער לויה האָט זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון דער רעגירונג, פון לאָרדען-הויז, פון פאַרלאַמענט, פון דער יודישער „אַגענץ", די ציוניסטישע עקזעקוטיווע א. א.

אין דער סינאַגאָגע אין דער לאָנדאָנער „וועסט" איז געמאַכט געוואָרען אַנ'אזכרה.

ירושלים, 30 דעצ. (יטא) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן טויט פון לאָרד מעלטשעט האָט די גאַנצע יודישע פרעסע אין ארץ-ישראל פערעפענטליכט אַרטיקלען וועגען געשטאָרבענעם. עס איז פאָרגעקומען אַ טרויער-זיצונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און פון דער יודישער „אַגענץ".

לאָנדאָן, 30 דעצ. (ט) אין דער לויה פון לאָרד מעלטשעט האָבען זיך בעטייליגט פיל דיפּלאָמאַטען און גרויס-אינדוסטריעלער. פיר וואָגענס מיט קרענץ וואָס זענען אָנגעקומען פון אַלע עקען פון לאַנד, זענען נאָכגעפאָהרען די עגלה.

אפגעברענט די ווארשאווער שיך-פאבריק „צעטאניא"

וואַרשאַ, 30. (מעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט אין וואַרשאַ אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה אין דער יודישער מעכאַנישער שיך-פאַבריק „צעטאַניאַ" אויף לעשנאָ גאַס. די פאַבריק איז כמעט אינגאַנצען אָפּגעברענט געוואָרען. די פאַבריק איז געווען פערזיכערט.

שטרייק אין ווארשאווער יודישע קינדער-שפיטאל

וואַרשאַ, 30. (מעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט אויסגעבראָכען אַ שטרייק אין יודישען קינדער-שפּיטאָל אויף שליסקע גאַס. פלעגערינס האָט אונטערגענומען, אַז די פלעגערינס זאָלען צוריקקערען צו דער אַרבייט.

שרעקליכע באהן קאטאסטראפע

לאָנדאָן, 30 דעצ. (ט) אין דרום מאַנדשוריען, אויף דער ליניע פעקין-מוקדון, האָט היינט פאַסירט אַ שרעקליכע באַהן-קאַטאַסטראָפע, בעת וועלכער 80 פאַסאַזשירען זענען דערהרג'עט געוואָרען און 47 זענען פערוואונדעט געוואָרען. באַנדיטען האָבען אויפגעריסען. דער לאָקאָמאָטיוו און 9 וואַגאָנען האָבען זיך איבערקעהרט, דערביי האָט דער קעסעל פון לאָקאָמאָטיוו עקספּלאָדירט און דער צוג איז אַרומגעכאַפּט געוואָרען פון פלאַמען. פיל פאַסאַזשירען זענען פערברענט געוואָרען לעבעדיגערהייט.

נאָך דער שרעקליכער קאַטאַסטראָפע האָבען די באַנדיטען בערויבט סיי די לעבעדיגע סיי די טויטע פאַסאַזשירען.

27 מענשען פערברענט געווארען לעבעדיגערהייט אין א קינא

מאָסקווא, 30. (סב.) אין ציטאַ, נעבען מאָסקווא האָט אויסגעבראָכען אַ שרפה אין אַ קינאָ, בעת אַ פאָרשטעלונג. 27 פּערזאָן זענען פערברענט געוואָרען.

געשטארבען א פוילישער העברעער מלוכה-בעאמטער

בידגאָשטש, (מעלאָפּאָגיש צום „לאָדז. טאָגעבלאַט".) דאָ איז היינט געשטאָרבען דער אונגאַרישער דעמבינצקי געוו. רעפּוטאַט פון דער רוסישער דומע און געוו. מוטגליד פון פוילישען מלוכה-ראַט בעת דער אָקופּאַציע. ער איז אויך אַ צייט געווען דירעקטאָר פון בילדונגס-דעפּאַרטאַמענט

רייכסטאג געגען פערלענגערן דעם האנדעלס-אפמאך מיט פוילען

בערלין, 30. (סב.) דער רייכסטאַג אַקצעפּטירט די שטעלונג פון פינאַנץ-רעגירונג נישט צו פערלענגערן דעם האַנדעלס-אָפּמאַך מיט פוילען.

מארשאל זשאפר אויפ'ן טויטען בעט

פּאַריז, 30. דעצ. (ט.) אין קראַנקהייטס-מצב פון מאַרשאַל זשאָפר איז קיין ענדערונג נישט אַריינגעטרעטען. הגם דער שטאַרקער אָרגאַניזם פון חולה קעמפּט שטאַרק מיט'ן טויט, איז פונדעסטוועגען מעהר נישטאָ פערהאַן קיין האָפנונג, ער זאָל בלייבען לעבען. זייט דער לעצטער נאַכט איז דער חולה ביים בעוואוסטזיין, אָבער דער אָטעם ווערט ביי איהם כסדר שוואַכער. בעת ער האָט היינט צוריקגעוואונען דאָס לשון, האָט ער געזאָגט צו זיינע קרובים, אַז ער פיהלט ער געהט שטאַרבען.

ארעסטירט דער פיהרער פון די רעפובליקאנער אין שפאניען

באַרצעלאָנאַ, 30. (ט.) דער פּאָרזיצער פון דער רעפּובליקאַנישער פּאַרטיי איז היינט אַרעסטירט געוואָרען.

מאיאר פראנקא פאהרט קיין דרום-אמעריקא

ברוסעל, 30. רעצ. (ט.) דער אַנטלאָפענער שפּאַנישער לופט-פליהער מאַיאָר פראַנקא, וואָס איז היינט אָנגעקומען קיין ברוסעל, האָט בדעה ווייטער צו פאָהרען קיין דרום-אַמעריקא.

גראנדיעזע ארץ-ישראל-אקאדעמיע צום 10-יעהריגען יובילעאום פון „קרן היסוד"

עס ווערען שוין געמאַכט די הכנות צו דער פייערליכער ארץ ישראל אַקאַדעמיע, וואָס ווערט איינגעאָרדענט צוליב'ן 10-יעהריגען יובילעאום פון „קרן היסוד" — מיטוואָך דעם 1. 7. אין „פילהאַרמאָניע".

אין דער אַקאַדעמיע ווערט זיך בעטייליגען דער הויפט-דירעקטאָר פון קרן היסוד אין ירושלים, דוקטער לייב יאַפע, וועלכער ווייט לעצטענס אין פוילען. צו דער אַקאַדעמיע ווערען איינגעלאַדען דעלעגאַציעס פון פערשידענע אָרגאַניזאַציעס און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס. עס ווערט אויך געזאָרגט פאַר אַ געהעריגער דעקאָראַציע פון זאַל. די ווייטערדיגע פרטים וועלען נאָך מיטגעטיילט ווערען.

די ידיעה וועגען דער פייערונג האָט שוין אַרויסגערופען אַ שטאַרקע פאַראינטערעסירונג אין אַלע יודיש-נאַציאָנאַלע קרייזען.

טעאטער און קונסט

דוד הערמאן-טעאטער

ווי בעוואוסט, וועלט שוין זייט אַ לענגערער צייט אין לאָדז דער בעוואוסטער רעזשיסער און פערדינסטפולער אינסצעניזאַטאָר דוד הערמאַן, צוזאַמען מיט'ן פרעמיער פון די „ווילנער" יוסף קאַמען, וועלכער איז מיט אַ קורצער צייט צוריק אַרויסגעטראָטען פון דער „ווילנער טרופּע".

דאָ, אויפ'ן לאָדזער באָדען, האָבען זיי צוגעגרייט און געגרינדעט אַנ'ערנסטען, בעוועגליכען יודישען קונסט-טעאַטער. אין אַ דאַנק דער סימפּאַטיע פון אַ גרופּע פריינד פון דוד הערמאַן, וועלכע האָבען די ערשטע פרעמיערע כמעט אינגאַנצען פינאַנסירט, איז געוואָרען מעגליך, אַז שוין דעם 1-טען יאַנואַר 1931 זאָל דאָס טעאַטער קומען אין דער עפענטליכקייט אין די גרעסטע שטעט פון פוילען, מיט דער ערשטער פרעמיערע „ראַסע", אַ דראַמע פונ'ם בעוואוסטען האָלענדישען דראַמאַטורג יאַן פאַבריציוס, וועלכע איז געשפּילט געוואָרען מיט גרויס ערפאָלג אויף די גרעסטע אייראָפּעאישע בינעס, און איז לעצטענס דער שלאַגער פון דער ענגלישער ביהנע.

די דראַמאַ בעהאַנדעלט ראַסען-און רעליגיעזע פּראָבלעמען. און ווייל דער דראַמאַטישער קאָנפליקט קומט פאָר צווישען אייראָפּעער און הינדוסען, איז עס ביים היינטיגען טאָג בעזונדערס אַקטועל.

צווישען אַנדערע זענען אויך אַנגאַזשירט געוואָרען די בעקאַנטע אַרטיסטען: דינה קעניג, רבקה נערה, יחיאל ראַקאָוו.

דעקאָראַציעס און קאָסטיומען דאָס פּראָיעקטירט און אויסגעפיהרט דער פאַ לאַנטפּולער מאָלער יצחק ברוינער.

פאַר די פריינד פון בעסערען יודישען טעאַטער, איז עס בלי שום ספק אַ דערפרעהענדע בשורה און אַ געשעהעניש.

מיר ווינשען דעם נייעם יודישען דוד הערמאַן-טעאַטער גרויס ערפאָלג.

זאָל זיין אין מזל'דיגער שעה!

יוד. זער.-פעראיין אין פוילען. דירעקטאָריאַט פון די פעראיינס-טעאַטערן. בעפולמעכטיגטער דירעקטאָר פאַר לאָדז: א. שטאָקפעדער. לייטער: א. בעזמאַן.

לאָדזער יוד. קאַמער-טעאַטער — נייער „אָרט"

ווייסער זאַל „מאַנטייפעל" זאַכאָדניאַ 43

קינסטלערישער לייטער מ. בראָדערזאָן

היינט מיטוואָך 2 גרויסע, פרעהליכע סילוועסטער-פאָרשטעלונגען אָנהויב 9.30 און 11.30 אָוונד

— א. נ. —

„וועד מיר גוטס גינט"

פּראָגראַם: 1) פּראָלאָג, 2) זמירות, 3) די שטאָט, 4) זיבען זאַכען, 5) קישקעלעך גדולות, 6) יודען זינגען, 7) דער וואַזשנער אורח, 8) אין אַ שוך-געשעפט, 9) אסתר'קע, 10) רויזען-ליד, 11) נישט-גוט, 12) אונזער מענאַזשעריע, 13) קאָראַ-גראַנדע, 14) אין זאַקאָפּאַנע.

אַנסאַמבל לויט'ן א.ב. פּרויען: זיסעל-גירל, מ. דאַלסקאַ, לאַלאַ זילבערמאַן, שיינע-מרים, מאַשע פעטערמאַן, אַלאַ שליפּערקאָוויטש. מענער: שמואליק גאָלדשטיין, ש. דזשיגאַן, מאָטעל קאָן, יעקב ריינגלאַס, י. שומאַכער, י. שפּער. מ. אַלמאַן.

טעקסטען: י. ל. פּרץ, מ. בראָדערזאָן, דער טונקעלער, א. קאַגאַנאָווסקי. מוזיק: ה. רובין, א. ביינעלמאַן, און פאָלקס-מעלאָדיען. דעקאָר. און קאָסטיומען י. ברוינער, מוזיקלייטער—ה. רובין, רעזשי—דזשיגאַן, שומאַכער, בינע-אינספּעקטאָר—מ. קאָן, ליכט-עפעקטען - יעראָזאָלימסקי.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פון 11 פריה ביז 2 בייטאָג און פון 5 אַזייגער אָוו. שבת 8 גאַנצען טאָג.

פראדוקטע, קויהלען און צוקער פאר די ארימסטע אין לאדז

דער לאָדזער בירגער-קאָמיטעט ביי דער וואָיעוואָדזשאַפט האָט אונטערגענומען אַנ'ענערגישע אַקציע, צו זאַמלען געלד און פּראָדוקטען, כדי צו קאָנען שטיצען די אָרימסטע אין שטאָט. אַ סך ציילע אַגראַר-סעקציע זאַמעלט פּראָדוקטען און נאַטור אין דער גאַנצער לאָדזער אומגעגענד. ס'ווערען אויך געקליבען גרעסער'ע זאַפּאַסען צוקער און קויהלען.

פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסט. אָרגאַניזאַציע.

ענגלישער זאַל אל. 1-טער מאַי № 2

מוצאי שבת י"ד טבת (3.1-31) 8.30 אָוונד

גרויסער סטאַווסקי-אָוונד

אין פּראָגראַם: איינלייטונג-ה' משה לימאַן, רעפעראַט אין יודיש אויף ד. טע „דאָס לעבען פון די אַראַבער" און רעציטאַציע פון אייגענע ווערק (העברעאיש)—משה סטאַווסקי.

איינטריטס-בילעטען פון 50 גר. ביז 1.50 זל. שוין צו בעקומען אין ציוניסטישען ביוראָ, צעגעלניאַנאַ 4.

בעקאנטמאכונג.

די פערוואַלטונג פון תלמוד-תורה ברזשעזשינער 23, מאַכט בעקאַנט, דאָס זי עפענט אויף אָוונט-קורסען פאַר לימודי קודש, עברי, חומש רש"י, תנ"ך, משניות, קיצור ש"ע פאַר קינדער וואָס זענען אַ גאַנצען טאָג אין די געשעפטען אָדער פאַר קינדער וואָס געהען אין די פאָווסעכנע שולען. די קורסען הויבען זיך אָן 7.30 אָוונד ביז 10 אָוונד. מעלדען קען מען זיך אַלע טאָג אין קאַנצעלאַריע פון ת"ת ברזשעזשינער 23 פון 5 ביז 7 אָוונד. וכל הקודם זוכה.

די פערוואַלטונג.

שרעקליכע שרפה אין א יוד. שטעטעל

פערברענט געווארען 2 הייזער, א יודישע בעקעריי, א שוהל. — פיל יודען געבליבען אהן דאך איבערן קאפ. — פון די פלאמען ווערט ארויסגעכאפּט א ספר-תורה

1 יוד ווערט דער'הרג'עט און 2 יודען פערוואונדעט

זלאָטשעוו, שעראַדזער קרייז (ספּעציעל צום „לאָדזער טאַגעבלאַט"). דאָ איז אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה, וואָס האָט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אַרויסגערופען אַ גרויסע פּאַניק. אין מאַרק, אין הויז פון אַ געוויסען וואָלקאָוויטש, האָט דער באַק-אויווען פון אַ יודישען בעקער פּלוצלינג אָנגעהויבען מיט זיך אַליין צו ברענען און אַרום זיך פערשפּרייט דאָס פייער. אין אַ גאַנץ קורצער צייט האָט די שרפה אַרומגעכאַפּט דאָס גאַנצע הויז. צווישען די איינוואוינער האָט אויסגעבראָכען אַ געוואַלדיגע מהומה. בינו-לבינו האָבען די פייער-צונגען זיך פערשפּרייט און אויך אַרומגעכאַפּט דאָס הויז דערנעבען.

די איינוואוינער האָבען קוים בעוויזען צו ראַטעווען זיך און זייערע קינדער.

דאָס גאַנצע האָב און גוטס האָט מען מפקיר געווען.

צוויי הייזער זענען פערוואַנדעלט געוואָרען אין אש. פיל יודישע משפּחות זענען געבליבען אָהן אַ דאַך איבער'ן קאָפּ. אַ שוהל, וואָס האָט זיך געפונען אין איינעם פון די הייזער, איז אויך איינגע'אַש'ט געוואָרען. פון די פלאַמען האָט מען בעוויזען אַרויסצוראַטעווען דאָס ספר-תורה.

צוזאַמען מיט דער שרפה איז איינגעפאַלען דער שטעהן-געבליבענער אייזען פון דער פערברענטער שוהל. די יודען האָבען דעם אויווען געוואָלט אויסקרומען, אָבער פּלוצלינג איז דער אויווען איינגעפאַלען און דער'הרג'עט אונטער זיין לאַסט דעם 50-יעהריגען קצב שמואל זלמן יאַבלאָנאָוויטש. ביי אַ צווייטען יוד וועלוועל סראָקאַ זענען אָפּגעהאַקט געוואָרען די פיס. אַ געוויסער יאַנקעל רובינאָוויטש איז לייכט פערוואונדעט געוואָרען.

פערלענגערט די שקל-אקציע תרצ"א אויף נאך 7 טאג

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם, וואָס אין פוילען האָט זיך די הייעהריגע שקל-אַקציע תרצ"א אָנגעהויבען שפּעט צוליב די פאָרגעקומענע סיים און סענאַט וואַהלען, האָט זיך דער צענטראַלער שקל-פערבאַנד געווענדעט צו דער עקזעקוטיווע פון דער ציוניסט. אָרג. אין לאָנדאָן מיט אַ דרינגענדער בקשה צו פערלענגערן אויסנאַהמסווייזע פאַר פוילען, דעם טערמין פון דעם שקל-פערקויף, וועלכער איז געווען בעשטימט פאַר דער גאַנצער וועלט אויף דעם 31. דעצעמבער ה. י. אויף נאָך אַ וואָך צייט, כדי צו ערמעגליכען פאַר פוילען צו פערשפּרייטען דעם אַרויפגעלעגטען אויף איהר קאָנטינגענט פון מינימום 100 טויזענד תרצ"א שקלים.

געקומען האָט דער צענטראַלער שקל-פערבאַנד ערהאַלטען אַ טעלעגראַפישע מיטטיילונג, אַז די עקזעקוטיווע איז מסכים, אויסנאַהמסווייזע פאַר פוילען, צו פערלענגערן דעם טערמין אויף שלילים-פערשפּרייטען העכסטענס 7 טעג, ד. ה. אַז דעם 7. יאַנואַר 1931 מוזען ענטגילטיג פערטיגגעמאַכט ווערען אַלע שקל השבונות פון תרצ"א און גלייך איבערגעשיקט ווערען צו דער שקל-צענטראַלע.

שקלים וואָס וועלען פערקויפט ווערען נאָך דעם 7. יאַנואַר, וועלען קיין וואַהל-רעכט צום קאָנגרעס נישט האָבען.

די וואַהל-טערמינען בלייבען אומגעענדערט, די וואַהלען צום קאָנגרעס קומען פאָר אין גאַנצען לאַנד דעם 25-טען יאַנואַר 1931.

נאר דירעקטארן און אדוואקאטן פון פעראיינע קאנען אינטערווענירען וועגען שטייערן

(פ) די פינאַנץ-קאַמער האָט פאָראָרדענט די פינאַנץ-אַמטען, אַז אין שטייער פראַגען זאָלען זיי נאָר אָנערקענען די אינטערווענציע פון פעראיינס-דירעקטאָרען און אַדוואָקאַטען. געגען דעם וועלען די סוחרים-פעראיינען אינטערווענירען שריט. זיי האַלטען, אַז נישט די דירעקטאָרען קאָנען זיי פערטיידיגען, נאָר זיי גופא.

די פעראיינוגס-קאנפערענץ פון ביידע יודישע קירזשנער-צעכען

(—) די פעראיינוגגס-קאָנפערענץ פון ביידע קירזשנער-צעכען אין לאָדז, וועלכע איז פאָרגעקומען אין יובעליר-צעך (זאַוואַדזקאַ 4) האָט געעפענט ה' שאַלאָם. דעם פאָרזיץ פון דער קאָנפערענץ נעמט דאַן איבער ה' ע. פּיעטרושקאַ, וועלכער לאַדעט איין אין פּרעזידיום פערוואַלטונגס מיטגלידער פון ביידע קירזשנער-צעכען.

דעם בערוכט פון דער קאָמיסיע, וואָס האָט אויף זיך גענומען די איניציאַטיווע דורכצופיהרען די פעראייניגונג, גיט אָפּ ה' מ. פּושינזשוסקי. וועגען דער לאַגע אין קירזשנער-פאַך רעפערירט ה' ג. רעזי. ער ווייזט אָן, אַז דאָס קירזשנערייַ אין לאָדז שטעהט פאַר אַ קאַטאַסטראָפע. ה' י. באַמבעל בעגרינדעט די נויטווענדיגקייט פון קאָנסאָלידירען די אַרבייטער פון אַלע קירזשנער-האַנדווערקער אין לאָדז, כדי צו שיצען די אינטערעסען פון די פעראיינטערנעמונגען. די פּאָלגען פון דער צושפּליטערטקייט האָבען איבערגעלאָזט טיפע שפּורען.

עס קומט צו אַ שטורמישער דעבאַטע. די פאָרשטעהער פון די בעזונדערע צעכען (פּאָלודניאָוואַ 4 און וואָלטשאַנסקאַ 19) זאָגען זיך אַרויס, אַז די פעראייניגונג דאַרף דורכגעפיהרט ווערען גרינדליך, דערפאַר דאַרף די איצטיגע קאָנפערענץ נאָך נישט רעזאָלווירען. ענדליך קומט צום אויסדרוק דער ווילען פון גאַנצען קירזשנער-פאַך צו אַ פעראייניגונג און עס ווערט וועגען דעם אָנגענומען אַנ'ענטשפּרעכענדע רעזאָלוציע מיט אַ רוב דעות.

אין משך פון 2 וואָכען דאַרפען ביידע צעך-פערוואַלטונגען אונטערשרייבען דעם פעראייניגונגס-אָפּמאַך.

Dr. med. E. Reicher

ספעציאַל אַרצט

פאַר הויט האַר און וועגערישע קראַנקהייטען

דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטרא-טעראַפּיע

פּאָלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8—11 פריה און 5—9 אָוונד. זונטאַג ביז 1-ביז מיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּריוען

Dr. med.

G. Gersztajn

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

Traugutta 12 (טראַוגוטאַ)

Telefon 175-10

נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אָוונד.

Dr. A. Mazur

וואָסקאַרזעוואַ 67, — טעל. 166-01

נעמט אָן פון 10 — 1.30 און פון 4 — 6 אָוונד

Dr. Wołkowyski

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגיעלניאַנאַ 36

טעלעפאָן 216-90

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַלע-אַרט אַנאַליזע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַלען.

נעמט אָן פון 9-2, און פון 5-9 אָוונד.

בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

ווינער אָרטאָפּעדישע פּראַצאָווניע

— אונטער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט — מאַכט לויט גיפּס-מאָדעלען וואַקלאַדקעס נעגען פלאַט-פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אַפּאַראַטען א. ז. וו. גדאַנסקאַ 28 ה. 1, פון 5-7 אָוונד

Dr. A.S. Tenenbaum

אינערליכע קראַנקהייטען.

וואָלטשאַנסקאַ 4, — טעל. 220-25

צוריקגעקעהרט

Dr. med.

Gustawa Zand-Tenenbaumowa

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע

איז צוריקגעקומען

און האָט בעגייט די אויפגאַהמס-שעה'ן פון 3-4 נ"מ

וואָלטשאַנסקאַ 4, טעל. 220-25

Dr. med. Adam Bender

נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 114-75

לאָדזער טאַגעבלאַט

דזשו עד רעדאַקטאָר נעמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

צדרעס: Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

לאָרד מעלטשעט

אַ יאָהר שווערע אבדה האָט דאָס יו־דישע פאָלק געהאַט אין דעם טויט פון מעלטשעט מאָנד. און די אבדה איז נאָך שווערער און גרעסער דערמיט, וואָס גראָד איצט האָבען מיר מעהר פון שטענ־דיג בעדאַרפט האָבען אַזעלכע דרייסטע, אומפּאַלוסרטיבע און אויסערגעוועהנליך־פלייגע פערמיידיגער און פיהרער. אַקע־גען דער מאַכט פון דער ענגלישער רע־גירונג מוזען מיר האָבען אַזאַ שטאַרקע פערטיידיגונג, וואָס זאָל האָבען אין די אויגען פון דער וועלט דעם זעלבען כח וואָס די רעגירונג. אַקעגען דער טענדענץ צו פערשמעלערן אונזערע רעכט, מוזען מיר האָבען אַזאַ מעכטיגען טוער, וואָס זאָל קאָנען מיט זיין גרויסען שוואונג און שטפּערישער פאַרשטעלונג נאָך מעהר פערברייטערן די מעגליכקייטען און ער־ווערבען פאַר אונזערע רעכט אַזאַ קראַפט וואָס זיי זאָלען אַפּילו וועקען דורך ארץ ביי די מענשען מיט דער גרויסער מאַכט און שלעכטען ווילען.

לאָמיר זיך אויסדריקען קורץ און דייטליך: אַקעגען לאָרד פּאַספילד און מאַקדאָנאַלד'ס קאַבינעט, וואָס געהט אויף אונזער לעבען, האָט נאָר לאָרד מעלטשעט געקאָנט זיין דער אויסגעצייכנעטער פערטיידיגער. ווען מאָל־משפּט האָט אַ געשרייען געטאָן, האָט דאָך עפּיס אַ צומער געטאָן און קאָלאָניאַל אַמט.

און אונזערע אייערען קלינגען נאָך זיינע מיגדליכע און שריפטליכע ערקלע־רונגען, וועלכע ער האָט פערעפענטליכט פאַר דער גאַנצער וועלט אַקעגען דעם אומרעכט, וואָס ווערט געגען אונז גע־פלאַנט. וויאַזאָ אַטינסקי אַליין וואָלט נים געקאָנט שאַרפער און קרעפטיגער פאַר־מולירען די בעציהונג צו דער ענגלישער רעגירונג, ווי עס האָט עס געטאָן דער דאָזיגער ענגלישער לאָרד, דער אַמאָלי־גער מיניסטער און מולטי־מיליאָנער. ער האָט אַפּילו וויצמאַנ'ען נישט געשוינט און געפאָדערט פון איהם, אַז ער זאָל רעדען שאַרפערע דבורים מיט דער רעגירונג און איהם אויפגעפאָדערט צו שטאַרקע מעשים. גלויבענדיג, אַז די אַבסאָלוטע גערעכטיגקייט איז אויף אונזער זייט, און זעהענדיג, ווי עס ווערט אַרום אונז געשפּינען אַ נעץ פון אומ־רעכט, האָט ער זיך אָפּגערופען אַזוי, ווי עס קאָן זיך נאָר אָפּרופען אַן'עמפּינדו־ליכער און אַ הויך־עטישער, געווויסענ־האַפטער מענש. לאָרד מעלטשעט האָט געקעמפט פאַר דער גערעכטיגקייט דורכט און מיט'ן פולען גלויבען און האַרצען, אַז די גערעכטיגקייט ווערט ענדליך אָפּהאַלטען אַ זוג.

פון וואַנען איז לאָרד מעלטשעט צו אונז געקומען? וועלכער וועג האָט גע־בראַכט פיהרען דעם דאָזיגען פּרע־זונגען ... דעם דאָזיגען הונדערט־פּראָצענטיגען ענגלענדער, דעם דאָזיגען גרויסען פּאָליטיקער, עקאָנאָמיסט און אינדוסטריעלער צו אונזער בעשיידענער און אָרעמער באַסקע, וואו עס אָטעמט אַזוי שווער דאָס געמאַרטערטע און אום־גליקליכע פאָלק ישראל? ווער האָט אַל־פּרער מאָנד'ן אַרויסגעצויגען פון די ריי־ען ענגלישע פּאַלאַצען און איהם צוריק־געפיהרט צו דער יודישער אָרימקייט?

עס איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז דאָס זאָל קודם־כל האָבען געטאָן דער גאַנזו־דער אינסטינקט, וואָס עס בעזיצט יעדער גרויסער מענש. עס איז אָבער אויך מעגליך, אַז איהם האָט ערוואָרבען ד"ר וויצמאַנ'ס מעכטיגער דינאַמישער גייסט. די דאָזיגע צוויי גרויסע מענשען האָבען פאַקטיש איין זיך אַ ניצוץ אלקי. הערצל און וויצמאַן האָבען מיט דעם טעמפּע־ראַמענט פון זייער הייסען גלויבען און זייער קלאָרקייט געקאָנט מיטרייסען מיט זיך און בעצויבערן די נאָהנטע און ווייטע. הערצל האָט פאַר אונז ערא־בערט גרויסע גייסטער, טיילמאָל אויך גרויסע באַנקירען און מאַגנאַטען, און דאָס זעל־בע איז אויך געלונגען וויצמאַנ'ען. צו וויצמאַנ'ס ערשבערונגען דאַרף מען אויך צורעכענען אַלפרער מאָנד'ן.

און אַז ער איז צו אונז געקומען, איז ער שוין געקומען אינגאַנצען — מיט דער נשמה און מיט'ן גוף און — מיט זיין קאַפּיטאַל.

ווען עס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען די באַלפור־דעקלאַראַציע איז ער געווען אַרבייטס־מיניסטער און דעם קריגס־קאָאַליציע קאַבינעט פון לאָיד דזשאָרדזש. ער האָט עפּעס געהאַט אַנ'אמונה און אַ יודישען ארץ ישראל און ער איז תיכף געוואָרען — איהר פּראָטעקטאָר. יאָ — בלויז אַ פּראָטעקטאָר, שפּעטער איז ער אָבער געוואָרען אַ ציוניסט. ער האָט אַ מעכטיגען פערמעגען איינגעזעם־מירט אין ארץ ישראל און גע'חלומ'ט וועגען דעם לאַנד, ווי וועגען זיין אייגען הויז אין דער צוקונפט. יאָ — ער האָט געטרוימט צו ווערען אַ בירגער פון א"י, ער... דער ענגלישער מיניסטער, טראַ'ן דעם וואָס די פּאַלעסטינער בירגערשאַפט איז נישט אַזאַ מעכטיגער ענין, און מיט ווייט נישט די זעלבע רעכט, וואָס אַנ'ענגלישער פּאַס. שטעהען דאָך די פּאַלעסטינער בירגער צוזאַמען מיט אַלע פרעמדע אין דער דינה ביי דער ענגלי־שער רעגירונג, און מען בעהאַנדעלט זיי דאָרט ווייט נישט, ווי די בירגער פון גרויס־בריטאַניען. לאָרד מעלטשעט האָט געטרוימט וועגען פּאַלעסטינער בירגער־שאַפט.

פון דעם אונגעהויערען קאַפּיטאַל, וואָס ער האָט אינוועסטירט אין א"י איז אַראָפּגעגאַנגען אַ טייל אויף מכשיר צו זיין לילענערע בארען־שטיקער פאַר דער מאַראַנצען־פּלאַנטאַציע, און זיי געוואָלט אָפּגעבען און אָרענדע צו אַ גאַנץ בוליגען פּרייז. ביי יעדען שאַפע־רישען געדאַנק און ארץ ישראל האָט ער צוגעלעגט זיין האַנד, און איהר אונטער־שטיצט מיט געלד. ער האָט געהערט צו דער רוטענבערג־קאָמפּאַניע פאַר עלעק־טריפיקאַציע, ער האָט זיך אויך בעטיי־ליגט אין נאָוואָמייסקי'ס אונטערנעהמונג צו עקספּלאָאַטירען דעם ים המלח.

אַליין וואָס איז נאָר געווען גרויס און לעבעדיג — האָט איהם צוגעצויגען.

וואָרום ער איז אַליין געווען אַ מענש פון גרויסע פּלענער. איינער פון זיינע גרעסטע שעפערישע אידעען, איז געווען דער, וואָס האָט געשטרעבט צו דערפיה־רען צו אַ שלום צווישען אַרבייט און קאַ־פּיטאַל. ער האָט פּשוט געוואָלט פער־קנעכטען דעם פּאַטאַליסטישען קאַשמאַר, וואָס עס האָט פערשפּרייט אַ צווייטער יוד — קאַרל מאַרקס. ער האָט געוואָלט בעווייזען, אַז אַרבייט און קאַפּיטאַל קאָ־נען זיך גאַנץ פריידליך צוזאַמענרעדען און עס קאָן אַפּילו ענדליך קומען צווי־שען זיי צו אַ פערשטענדיגונג אָהן אַ רעוואָלוציע. ער האָט געמאַכט די ערשטע פּרובען. און זיי האָבען גענעהען האָפ־נונגען. אַ שאָד, וואָס לאָרד מעלטשעט איז אַליין נישט געווען אַזאַ גרויסער טע־אָרעטיקער, ווי אַ גרויסער פּראַקטיקער. ער וואָלט דאַן אפשר געשאַפען אַ נייע אַר"ע, וועלכע וואָלט בעפרייט די וועלט פון דעם נרייוון גערעדעי, אַז [illegible] קאַפּיטאַליזם פון אַרבייט און קאַפּיטאַל, דער בלוטיגער קאַפּיטאַליזם און [illegible] אַרויסגעפיהרט די וועלט אויף דעם ברייטען שליאַך פון אַ געזונטער און גוטער עוואָלוציע, און וועלכער עס איז נישט פאַרהאַן קיין אָרט פאַר די באָלשעוויס־טישע עקספּערימענטען.

ווער ווייס? קאָן זיין, אַז אויך אין דער הינזיכט איז לאָרד מעלטשעט פריהצייטיג אַוועקגענומען געוואָרען פון דער וועלט. פאַר'ן ציוניזם איז זיין טויט גאַנץ זיכער אַנ'אונערזעצליכע אבדה. ער האָט אונז נאָך פיל געקאָנט געבען און געוואָלט געבען. און אויפ'ן ברייטען האָריזאָנט זעהט מען עפּעס רעדוויל נים קיינעם, וואָס זאָל איהם קאָנען פערטרע־טען.

אַזוי איז שוין די יודישע טראַגעדיע. דאָס וואָס זאָל לעבען נעמט מען ביי אונז צו ריבט דער טויט פון אונז אַרוים.

ד"ר יהושע טהאָן.

שחיטה־פראַגע אין פּאַריזער שטאַט־ראַט

פּאַריז, (יט"א)

אויף איינער פון די לעצטע זיצונגען פון פּאַריזער שטאָט־ראַט איז פּאָרגעק־מען אַ דיסקוסיע וועגען דער יודישער שחיטה. אייג'ם אָפיציעלען אָרגאַן פון דער פּאַריזער מוניציפּאַליטעט איז פער־עפענטליכט געוואָרען אַנ'אַרטיקעל פון פּרעזעס פון דער „צער־בעל־חיים־געזעל־שאַפט" ד"ר פּאַוואַז דע קומעלם, וועל־כער ערקלערט, אַז די יודישע שחיטה פערשאַפט די עופות און בהמות אַמ־ווענונסטען יסורים.

צוואַנגס־זונטאַג־רוה אין האָלאַנד

אַמסטערדאַם, (יט"א)

אויפ'ן סמך פון געזעץ וועגען צוואַנגס זונטאַג־רוה, וועלכעס האָט איצט אָנגע־הויבען פערפליכטען אין האָלאַנד, ווע־לען די יודען מוזען שליסען זייערע גע־שעפטען זונטאַג פון 2 אייגער נאָכמי־טאָג אָן. די מיניסטאָרען פאַר האַנדעל און אינדוסטריע און פון אַרבייט האָ־בען אָבער דאָס רעכט צו פערלענגערן די האַנדעל'ס שעה'ן זונטאַג און בעזונ־דערע שטעט.

דער אַמסטערדאַמער בירגער מייס־טער האָט ערקלערט, אַז געמענדיג און אַלט די גרויסע צאָהל יודען און דער שטאָט וועט ער אויסווירקען איינפיה־רען אַנ'אויסנאַהם פאַר יודען בנוגע דער בעגרענצונג פון די האַנדעלס־שעה'ן און זונטאַג.

אַנטיסעמיטיזם צווישען די פראַנצויזישע סטודענטען

פּאַריז, (יט"א)

די אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע, וואָס ווערט זייט אַ לענגערע צייט געפיהרט צווישען די פראַנצויזישע סטודענטען און טור, האָט שוין געבראַכט בעדרוי־ענדע אינצידענטען. בעת דעם לעצטען הנוכה־באַל פון פערבאַנד פון די יודישע סטודענטען האָט זיך איין זאָל אַריינגעריסען אַ גרופּע אַנטיסעמי־טישע סטודענטען, וועלכע האָבען פּרו־בירט אָנהייבען אַ שלעגערייט. די יודישע סטודענטען איז געלונגען אָפּצושטויסען די אָנפאַלער.

אַ פערבאַנד פון יודישע און אַראַבישע שוסטער אין טבריה

ירושלים, (יט"א)

אין טבריה האָט זיך געגרינדעט אַ פערבאַנד פון אַלע אָרטיגע שוסטער. אין קאָמיטעט פון פערבאַנד זענען אויס געוועהלט געוואָרען 3 יודען און 2 אַראַ־בער. דער פערבאַנד האָט די אויפגאַבע צו בעקעמפען דאָס אומפּאַרטירען שוכ־וואַרג פון אויסלאַנד.

ווי לעבען יודען אין טשילי

אויך דאָרט איז נישט גוט, עס איז נישטאָ קיין פּרנסה און עס איז שווער אַהין צו פאָהרען

(אַ בריף פון סאַנטיאַגאָ) :—: פון ו. ברעסלער

און דער רעפּובליק טשילי לעבען, ווי מ'שאַצט אָפּ, ביז פינף טויזענד יודען און דאָס רוב פון זיי איז קאָנצענטרירט און דער הויפּט־שטאָט סאַנטיאַגאָ. זיי זענען על פּי רוב בעדלערס, אָדער ווי מען רופט זיי דאָ „סעמאַנאַלטשיקעס". קיין גרויסע גליקען מאַכט מען דאָ היינט נישט. איצט האָט זיך די סיטואַציע און לאַנד פיל פערערגערט, צוליב דעם, וואָס עס הערשט אַ געשעפטליכע פּאָליטישע שטימונג און עס ווערט ערוואַרט אַ נייע רעוואָלוציע. ממילא איז און דער האַנ־דעלס־וועלט אויך אַ שטיקעל שטיל־שטאַנד. די געשעפטען זענען געפּאַקט מיט סחורות, קונים איז דאָ ווייניג און די יודישע פּרנסות זענען גע'הרג'עט.

דער קלימאַט דאָ איז אייגענטליך דער בעסטער פון אַלע דרום־אַמעריקאַנישע לענדער. נאָר איין חסרון האָט דאָס לאַנד: יעדע פּאָר וואָכען קומען דאָ פאָר — וואו נישט וואו — ערד־ציטערנישען. על פּי רוב געהט עס אַדורך גלאַטיג, אָהן מענשליכע קרבנות, ווייל די ציטערנישען ווערען צום גרעסטען טייל בלויז איינ־ציגע סעקונדען און געהען אַדורך אין אַ לייכטער פאָרם. דאָך איז אין יאָהר 1924 די הויפּט־שטאָט וואַלפּאַראַיזאָ, כמעט גענצליך חרוב געוואָרען און אין יאָהר 1925 — דער שטעטעל טאַלקאָ. אָבער די בעפעלקערונג דאָ איז שוין אַזוי צוגעוואוינט צו ערדציטער, אַז עס שפּילט שוין דאָ קיין ראָלע נישט; זענען מאַקע די הייזער געבויט, און סאַנטיאַגאָ אַפּילו כמעט ווייניג פּראָצענט בלויז פאַר־טערס. העכסטענס פון איין שטאָק. לעצ־טענס האָט מען אָנגעהויבען בויען ריזי־גע הייזער פון אייזען און בעטאָן, וואָס האָבען פאַר דער ערד־ציטערניש קיין מורא.

די איצטיגע נייע רעגירונג און טשילי איז אַ מיליטערישע, דער פּרעזידענט און דער דיקטאַטאָר און עס ווערט אייג־מערדריקט יעדעם פּרייע וואָרט. אַ סך סטודענטען זענען לעצטענס, צוליב זייער רעוואָלוציאָנערער טעטיגקייט, אַרעס־טירט געוואָרען. דאָך ווייסט מען, אַז עס עקזיסטירען און געהיים פיל רעוואָלו־ציאָנערע קרייזלעך און פאַריין, אָדער שפּעטער מוז אַ רעוואָלוציע און לאַנד אויסברעכען.

פון קיין אַנטיסעמיטיזם ווייסט מען דאָ נישט. די רעגירונג בעציהט זיך גלייך צו אַלע בירגער. אַ סך יודען, וואָס וואוינען שוין דאָ צענדליגער יאָהרען, האָ־בען מאַקע ריזיגע געשעפטען און שפּי־לען אַ גרויסע ראָלע און דער פינאַנציע־לער וועלט.

דאָס יודישע געזעלשאַפטליכע לעבען איז דאָ איבערגעטראָגען געוואָרען פון די אַלטע יודישע היימען מיט אַלע ביטערניש־קייטען. מ'קריגט זיך אַרום און מען שפּאַלט זיך... ציוניסטען מיט ציוניסטען און אַזוי האָבען דאָ קיין שלום נישט געמאַכט. ערשט מיט אַ קורצער צייט צוריק איז פאָרגעקומען דער עלפטער ציוניסטישער לאַנדעס־צוזאַמענפאָהר פון טשילי; די יוגענד האָט דאָן איבערגענומען די לייטונג און די אַלטע ציוניסטען פון דער מינדערהייט האָבען זיך ערקלערט אַלס רעוואָלוציאָנערען און נישט געוואָלט אָנ־ערקענען די מאַכט. ביז ס'איז ענדליך פאָרגעקומען אַ טעלעגראַמע פון דער עקזעקוטיווע און לאָנדאָן צום אַלטען פּרע־זידענט פון דער פעדעראַציע ה' אַדאָלפאָ קרענאָוויץ, אַז פאַר יעדען פּרייז זאָל ער זעהען צו שליסען אַ שלום מיט די לע־גאַל־אויסגעוועהלטע נייע אָרגאַנען. און דער שלום איז איצט שוין אַ געשעהענע־נער פאַקט.

די טשילער יודען געבען יעהרליך פאַר די ציוניסטישע פאָנדען ביז הונדערט טויזענד פעזאָס און שיקען אויך זייערע דעלעגאַטען צום אַלוועלטליכען ציוניס־טישען קאָנגרעס.

דאָס יודישע געזעלשאַפטליכע לעבען איז דאָ געטיילט און צוויי לאַגערן. איין טייל יודען, די רייכערע, זענען קאָנצענ־טרירט און דער „סירקולאָ איזראַעליטאַ", וואָס פערמאָגט אַ ריזיגע געביידע און ווערט פון אַנדערטהאַלבען מיליאָן פעזאָס; דער אַנדערער טייל, די מעהר אָרטאָדאָקסישע, האָבען אויך זייער איי־גענעם בנין מיט'ן נאָמען „ביקור חולים". זיי האָבען אויך אַנ'אייגענע שוהל, אַנ'־אַמבולאַטאָריום, און אַ בראַכפעלן גאָר טען, וואו זיי פּלאַנען אויסצובויען אַ יו־דיש שפּיטאָל.

דאָ ערשיינט אויך אַ וואָכענבלאַט מיט'ן נאָמען „טשיליענער יודישע וואָ־כענבלאַט", וואָס שפּיגעלט אָפּ דאָס גאַנ־צע יודישע לעבען פון לאַנד.

לעצטענס האָט זיך דאָ אויך געגרינ־דעט אַ „יודישער קולטור־צענטער", אַרום וועלכען ס'קאָנצענטרירט זיך די היגע נאַציאָנאַל־יודישע אינטעליגענץ. זיי האָ־בען אַ שעהנע יודישע ביבליאָטעק מיט אַ דראַמאַטישער סעקציע. זיי אָרדנען איין ליטעראַרישע אָוונדען, קאָנצערט און אַ.אַ.וו. דאָס איז אייגענטליך די אמת'ע יודישע היים מיט אַ יודישער וואַרעמער סביבה, וואָס קעמפט געגען דער אַסימילאַציע, וואָס הערשט דאָ אין אַ היבשער מאָס.

די אימיגראַציע קיין טשילי איז כמעט ווי גאָרנישט צו בעמערקען, ווייל דאָס לאַנד ליגט, ווי מ'זאָגט, און „עק וועלט". על פּי רוב זענען די אימיגראַנטען דאָ פון אַרגענטינאַ, אָדער בראַזיליען, ווייל עס קאָסט אַהער אַ באַהן פון בוענאָס־איירעס. אַ בילעט קאָסט 85 דאָלאַר און די רייזע דויערט צוויי טעג. אימיגראַנ־טען, וואָס זאָלען קומען פון אייראָפּא איי־בער'ן פּאַנאַמאַ־קאַנאַל זענען גאָר ווייניג, ווייל מ'קאָן אַהין אַרויספאָדערונגען פון טשילי אַהער נישט פאָהרען.

קרוינפּרינץ פון ליפּלאַנד...

דער חלום פון אויס־שטאַרבענדיגען שבט

פאַ'ן מיליטערישען געריכט און ריגע איז די טעג געשטאַנען אַ געוויסער יאַן קאַמבערג, אַ לעטלענדישער בירגער, וואָס איז בעשולדיגט געוואָרען און דעזערטי־רען פון מיליטער און פאַר וועלען זיין אַ קעניג פון אַ מלוכה, וואָס עקזיסטירט [illegible]

[illegible]

פּואַנקאַרע ווינשט זיך אין יאָהר 1931 צו עמפּאַנגען דעם איינציגען טייערען פריינד... דעם טויט

אַנקעטע צווישען פראַנצויזישע פּאָליטיקער און ליטעראַטען וועגען זייערע פערלאַנגען אינ'ם נייעם יאָהר

אַ פּאַריזער צייטונג האָט פערעפענט־ליכט אַנ'אַנקעטע מיט די פראַנצויזישע פּאָליטיקער, פילאָזאָפען און ליטעראַטען וועגען זייערע וואונשען און פערלאַנגען אויפ'ן נייעם יאָהר. זעהר כאַראַקטעריס־טיש האָט געענטפערט פּואַנקאַרע, גראָד איז עס געווען אַ טאָג איידער ער האָט זיך געלעגט אין בעט אַריין און דאָס מאָל נישט אויף אַ פּאָליטישער קרענק...

פּואַנקאַרע

איך וואָלט געוואָלט — האָט פּואַנקאַ־רע געענטפערט אין דער אַנקעטע, אַז מיין לופט־פּאַלאַץ זאָל ווערען אויפגע־שטעלט אויף מיין היימאַט־באָדען אינ'ם לאַנד, וואָס ווערט אָנגערופען „רוהיגקייט", ווייט פון דער רעדנער־טריבונע, — פון דער טריבונע אויף וועלכער עס שטעהען אַדוואָקאַטען און פּאָליטיקער. איך וואָלט דעם פּאַלאַץ פער זעהן מיט אַ גרויסע צאָהל ביכער און פערשידענע צייטונגען פון היות. איך וויל דאָרט אויפנעמען גאַנץ זעלטען אַ פריינד און די אונגעבעטענע געסט וויל איך פערטרייבען, וואָרום און דעם דאָ־זיגען שלאָס ערוואַרט איך דעם געטריי־עסטען פריינד — דעם טויט, וועלכער וועט זיך, ווי איך האָף, ערשיינען צו מיר אונערוואַרט, און וועט שוין מיך נישט לעגען צום דריטען מאָל אויפ'ן אָפּעראַציאָנס־טיש.

העריאָ

מיין איינציגער פערלאַנג און לעבען איז צו לערנען די מענשען און זיך אַליין צו לערנען. צו רייזען אויף דער וועלט און אַנ'אויטאָ, אויף אַנ'אַעראָפּלאַן, אויף דער באַהן און צופוס), און ציימענווייז (נאָך ביכער און מוזיק). אָפּטעמען אויף די ברייטע לאַנקעס בעאַרבייטען די לייזענשאַפטען פון די געצייטיגטע פּירות, די מאָראַל פון די צובליהטע פּלאַנצען און געזעלשאַפטליכע אָרדנונג פון די שפּראָצענדע גרעזעלעך. שטודי־רען, אויספאָרשען די גאַנצע וועלט, כדי שפּעטער איבערצוגעבען די אייגענע ערפאַהרונג צו אַנדערע מענשען.

באַרטו

— די שענסטע חלומות זענען די, וואָס ווערען נישט פערווירקליכט. איך האָב געהאַט 2 פערלאַנגען: ווערען אַ מיניסטער און אַ מיטגליד פון דער פראַנצויזישער אַקאַדעמיע, ווייל איך בעזיץ צוויי לייזענשאַפטען — די ליטעראַ־טור און די פּאָליטיק. ביידע זאַכען זע־נען פערווירקליכט געוואָרען. איצט האָב איך שוין נישט צו וואָס צו שטרעבען.

אַנרי בערגסאָן

דער זין פון מיין לעבען איז יעדען טאָג צו ערפיהלען די פליכטען, וואָס מען האָט אַרויפגעלעגט אויף מיין על־טער, און יעדען טאָג האָב איך פערדאַ־בעלט די משא. קיין שווערע ענטוישונגען האָב איך קיינמאָל נישט געהאַט, קיין פאַלשע השבונות האָט מיר קיינמאָל נים צוגעשיקט קיין פערלאַנגען און הייסע בענקשאַפטען קען איך נישט. איך האָב זיי פּרוּוער נישט געקענט און זיי זענען אויך נישט ערשינען צום יאָהר 1931.

מעטערלינק

דאָס לעבען איז אַ צונויפגעפלאָכטענע קייט פון אונצעהליגע חלומות. יעדעס יאָהר פון מיין לעבען האָט זיך אויסגע־צייכענט מיט אַ בעזונדערען חלום. דער אינציגער, און העכסט וואַהרשיינליך וועט עס שוין זיין מיין לעצטער חלום איז „ווייסען" דאָס איז דער טיפסטער און לענגסטער חלום, וואָס קאָן קיינמאָל נישט דערגרונטעוועט ווערען.

פּיער בענואַ

ווען איך בין געווען אַ קליין יונגעלע און מיין מוטער האָט מיט מיר געזאָגט די תפילות האָב איך שטענדיג און דער שטיל, אַז זי זאָל נישט הערען, צוגע־געבען פון זיך: זעה גאָט, אַז איך זאָל בעקומען די שענסטע קאָלעקציע פּאָסט־מאַרקען, און אַז ווען איך וועל שטאַר־בען, זאָלען מיר די מלאכים נעמען גלייך און הימעל אַריין. מיט'ן לויף פון די יאָהרען האָב איך מיך פון די פּאָסט־מאַרקען אָפּגעזאָגט. די פראַגע וועגען גן־עדן איז ווידער געבליבען נישט גע־לעזט...

אַנדרע מאַריאַ

מיין שטרעבען: איינזאַמקייט אינ'ם קרייז פון פריינד. אַ ווייבער און ערפרי־שענדער קלימאַט, זעהר שעהנע ביכער, פרעהליכקייט, וואָס קומט פון טיפען געראַנק, לייזענשאַפט אָהן חשבון, ליבע אָהן ליידען... גאַנץ אומעגליכע חלומות

לעזט און אַבאָנירט
דאָס
„לאָדזער טאַגעבלאַט"

פעלאַכען פערקויפען זייערע טעכטער, כדי צו בעצאָהלען שטייערן...

ירושלים, (יט"א)

דער עמיר באַשיר נאַסאַב, דער ראש פון שבט גאַזאַוויש, וואָס וואוינט אין ביישאַן, האָט פערעפענטליכט אַנ'אַר־טיקעל און דער אַראַבישער צייטונג „על כרמל". און וועלכען ער ערקלערט, דאָס צוליב די אונגעהויערע הויכע שטייער־לאַסטען פערקויפען פיל פעלאַכען זייערע טעכטער, כדי אָפּצאָהלען די שטייערן. די מיידלעך ווערען שוין איבערגעגעבען אין רשות פון די וואָס האָבען זיי גע־קויפט און תל־כרם, שכם און חיפה.

„על כרמל" פּראָטעסטירט שאַרף, גע־גען דעם, דאָס אין 20־טען יאָהרהונ־דערט זאָלען הערשען אַזעלכע בעציהונ־גען אויף אַנ'ענגלישער מאַנדאַט־טעריטאָ־ריע.

—0§0—

לאדז
31. דעצ. 1930
זון אויפג. נג. 7.49
זון אונטערג. אנג. 3.08
מיטוואך
י"א
טבת תרצ"א
פ' ויחי

טאג-כראניק

לעצטער טאג
אויסצוקויפען פאטענטען

היינט איז דער לעצטער טאג אויס-צוקויפען נייע פאטענטען אויפ'ן יאהר 1931.

ארבייטסלאזען-שטיצע פאר נאוועמבער

פארן חודש נאוועמבער האט דער ארבייטסלאזען-פאנד אין לאדז אויסגע-צאהלט 42,450 זל. צווישען 1415 אר-בייטסלאזע, ד. ה. 30 זל. פאר א פער-זאן.

רויטע שטעמפלען
אין די פאסט-אמטען

דאס אינערן-מיניסטעריום האט פער-ארדענט, אז אלע פאסט-אמטען זאלען געברויכען צו די אמטליכע שטעמפלען נאר רויטען טוש.

די מלוכה'שע אמטען וועלען אויך אנ-הויבען געברויכען רויטען טוש צו די שטעמפלען נאכדעם, ווי עס וועט אויס-גענוצט ווערען דער זאפאס בלויער טוש.

פערזענליכעס

דער לאדזער הערמאן לעווקאוויטש האט געענדיגט דעם מעדיצינישען פא-קולטעט אויפ'ן באטארי-אוניווערזיטעט אין ווילנא און בעקומען א דיפלאם אויף דאקטאר-מעדיצין.

מיניסטעריאל-קאמיסיע פארשט אויס די צאל-אפערע אין לאדז

איין דעפרוידאנט האט זיך געקויפט א פאלווארק, א צווייטער האט פערהוליעט אוצרות געלד

מיר האבען שוין מיטגעטיילט וועגען דער צאל-אפערע, וואס איז ענטדעקט געווארען אין דער לאדזער צאל-אגענ-טור. אין שייכות דערמיט איז קיין לאדז געקומען א ספעציעלע קאמיסיע פון קאמוניקאציע-מיניסטעריום. די קאמיסיע פיהרט נאך די אויספארשונג.

עס שטעלט זיך ארויס, אז די מיס-ברויכען זענען אויסגעפיהרט געווארען במשך פון 5 יאהר און זיי בעטרעפען מעהר ווי 1 מיליאן זל.

אין די שווינדלערישע מאכינאציעס זענען פערמישט די צוויי בעאמטע טא-דעאוש ביעלינסקי און זיגמונט רא-קאווסקי.

ראקאווסקי האט געוואוינט אין זגיערזש. אין לאדז האט מען איהם ווייניג גע-קאנט. די לעצטע פאר יאהר האט ער זיך געקויפט א גרויס לאנד-פערמעגען הינטער לאדז. אין דעם קויף און אין אנדערע אינוועסטיציעס האט ער אריינ-געלעגט בעדייטענדע סומעס, וואס שטאמען פון די מיסברויכען אין דער צאל-אגענטור.

דער 26-יעהריגער ביעלינסקי האט געפיהרט א לעבען פון א הולטאי. אין די לאדזער נאכט-לאקאלען איז ער א בעקאנטע פיגור. פאר זיין געליבטע האט ער געקויפט א פוטער, ברילאנ-טען און א לוקסוס-דירה. אז די קאכאנ-קע האט זיך איהם „צוגעגעסען", האט ער זי פערטוישט אויף א צווייטע. די פערלאזענע האט איהם אבער „פערשיט" און אזוי איז פערקאכט געווארען די גאנצע געשיכטע מיט דער אויספארשונג און מיט'ן ארעסט פון ביידע דערמאנטע לייט.

—=0§0=—

ליבע, אבארט און נאכוועהען
פראצעס אין קרייז-געריכט

(§) יוזעפא גזשעלאנסקא, סטעפאן נאלבזשאק, יאן מאניסטא און יוזעפא לאסקיעוויטש זענען אנגעקלאגט געווא-רען פאר מיטווירקען צו א קינסטליכען אבארט.

דער בעשולדיגונגס-אקט דערצעהלט: גזשעלאנסקא איז געווארען שוואנגער פון נאלבזשאק'ן. דער לעצטער האט איהר צוגערעדט, זי זאל פטר'ן די פרוכט פון דער ליבע, און דערויף איהר געגעבען 30 זל. זי איז אוועק צו יוזעפא לאסקיעוויטש אין אזארקאוו און געבעטען זי זאל איהר אויסזוכען א פערזאן, אויסצופיהרען די דאזיגע אפע-ראציע. די לאסקיעוויטש האט וועגען דעם איבערגעגעבען איהר געליבטען יאן מאגיסטא, און ער האט דורך איינשפריצען קאלי - היפערמאגאניקום אליין געטויט דעם ילד. דערפאר האט לאסקיעוויטש בעקומען 20 זל., מאניס-טא — 10 זל. די אפעראציע איז אבער געוועזען אזוי אומגעלומפערט, אז גזשע-לאנסקא איז קראנק געווארען און גע-לעגען 3 וואכען אין בעט.

די גזשעלאנסקא איז פער'משפט גע-ווארען אויף 3 חדשים תפיסה; נאלב-זשאק דאסזעלבע. מאגיסטא און לאס-קיעוויטש צו 5 חדשים תפיסה.

—:0:—

טערמין אויסצוקויפען נייע פאטענטען ווערט נישט פערלענגערט ווערען
אפיציעלע ווארנונג פון פינאנץ-מיניסטעריום

דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט צוגע-שיקט צו דער לאדזער פינאנץ-קאמער א מעלדונג, אז דער טערמין פון אויסקוי-פען נייע פאטענטען אויפ'ן יאהר 1931 וועט נישט פערלענגערט ווערען. ביז'ן 31. ד. ח. מוז יעדע אונטערנעהמונג אויסקויפען א פאטענט. דעם 2. יאנואר 1931 וועלען זיך אנהויבען די פאטענ-טען-קאנטראלעס.

די פאטענטען ווערען ארויסגעגעבען פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג אהן איי-בערהייט. כדי צו בעפרייען אלע אינ-טערעסאנטען בעים אויסקויפען פאטענ-טען איז פערגרעסערט געווארען דאס פערסאנאל, וואס גיט ארויס די פאטענ-טען.

אפנעמער פון עלעקטרישען שטראם דארפען דאס וויסען!

אין אינטערעס פון די אפנעהמער פון עלעקטרישען שטראם אין לאדז ווינט, אז זיי זאלען אכטונג געבען, אז די בע-אמטע, וואס וועלען צו זיי קומען אינ'ם נאמען פון דער עלעקטראווניע, זאלען האבען לעגיטימאציעס פון ראזא-קאלור, פערזעהען מיט פאטאגראפיעס. די לעגי-טימאציעס וועלען ארויסגעגעבען ווערען דעם 2. יאנואר 1931 און וועלען זיין געשטעמפעלט פון דער עלעקטראווניע און פלאמבעס פון דער געזעלשאפט. די ביז-אהעריגע לעגיטימאציעס זענען אונ-גילטיג.

פאר פערזאנען, וואס וועלען זיך פאר-שטעלען אלס בעאמטע פון דער עלעק-טראווניע און וועלען בעגעהן מיסברוי-כען וועט די געזעלשאפט נישט טראגען די אחריות. יעדער קאן פאדערן די לע-גיטימאציע פון בעאמטען.

וויפיל זענען פערהאן אין לאדז טעקסי'ס און דראשקעס

די צאהל אויטאמאבילען אין לאדז איז דאס לעצטע יאהר פערגרעסערט גע-ווארען אויף 52 פראצ. אין לאדז זענען איצט פאראן 600 דראזשקעס, 400 טעקסיס. צווישען לאדז און די ארומיגע שטעט קורסירען איצט 250 אויטאבו-סען.

זאפאס פון בוימוואל-גארן וואקסט

צוליב'ן אפשטעלען די טעקסטיל-פאב-ריקען אין לאדז האט דער רעזערוו פון בוימוואל-גארן און די לאדזער שפינע-רייען שוין דערגרייכט די ציפער פון העכער 1 מיליאן קילאגראם.

יעגער-קעניג
פון לאדז

דער לאדזער פאוויאטאווע סטאראס-טא ה' רזשעשאטעלי איז אנערקענט געווא-רען אלס יעגער-קעניג פון לאדזער פא-וויאט. ער האט זיך אויסגעצייכענט בעת'ן לעצטען יאגד און רעטקיני.

ווארשאווער אפעלאציע-געריכט
אויף א סעסיע קיין לאדז

דאס אפעלאציע-געריכט פון ווארשא וועט פון 15. ביז'ן 23. אפריל 1931 אפ-האלטען אנ'8-טאגיגע סעסיע אין לאדז. די אפעלאציעס, וואס וועלען ביז דאן נישט פארקומען, וועלען אין לאדז בע-טראכט ווערען דורך די 8 טעג.

פארוואס זענען שטייער-ענינים אפגעשלעפט געווארען?

לויט אנ'אויפטראג פון פינאנץ-מיניס-טעריום, האט דער פרעזעס פון לאדזער פינאנץ-קאמער פעראָרדענט, אז אלע פינאנץ-אמטען אין לאדז זאלען דורכ-פיהרען א קאנטראלע מיט'ן ציל פעסט-צושטעלען, צוליב וועלכע סיבות עס איז אפגעשלעפט געווארען מיט'ן ערלעדיגען שטייער-ענינים. די קאנטראלע וועט נע-דויערען איניגע טעג.

שטעלט אן גראמאפאן שפיל'ן א וואלס און דערשיסט זיין געליבטע

מארד און זעלבסטמארד מיט א ראמאנטישען אונטערשלאק

געכטען פריה איז דער זיבעטער פא-ליציי-קאמיסאריאט אלארמירט געווא-רען צוליב א מארד און א זעלבסטמארד אויף קאפערניק-גאס 4.

פארטאגס זענען די איינוואוינער פון יענעם הויז צוגערודערט געווארען פון א רעוואלווער-שיסעריי, וואס האט זיך גע-הערט פון גזשעגאזש סמאזשינ'ס דירה.

די אנגעקומענע פאליציי האט אויפ-געבראכען די טיר פון דער וואוינונג און געזעהען פאר זיך א שוידערליך בילד: אין א טייך בלוט, וואס איז שוין געווען פערגליווערט, זענען געלעגען אויף דער ערד גזשעגאזש סמאזשין און א יונגע אומבעקאנטע פרוי.

דער פאגאטאווי-דאקטאר האט בלויז געקאנט קאנסטאטירען דעם טויט.

מען גלויבט אז, אז דער מארד און זעלבסטמארד איז אויסגעפיהרט געווא-רען אויפ'ן ראמאנטישען באדען.

* * *

די אויספארשונג ארום דער טראגי-שער פאסירונג האט פעסטגעשטעלט, אז גזשעגאזש סמאזשין איז א שכור און צוליב דעם האט איהם זיין פרוי מיט 3 וואכען צוריק פערלאזט. סמאזשין האט געארבייט אלס מייסטער אין לאנ-דוי'ס זאקען - פאבריק אויף גדאנסקא-גאס. ער האט פערדינט ביז 300 זל. א וואך. לעצטענס האט ער זיך בעקענט מיט א יונגער פרוי, וועגען וועלכער ס'איז נאר בעוואוסט געווארען, אז זי הייסט לאלא. אט די לאלא האט אפט בעזוכט סמאזשינ'ען און ביז מיט א פאר טעג צוריק האט זי צוזאמען מיט איהם געוואוינט. זונטאג אוונט האט סמאזשין איינגעארדענט א הוליאנ-קע מיט בראנפען און ביר. נאכ'ן אוועקגעהן פון די געסט איז צווישען סמאזשין און זיין געליבטע געקומען צו א סכסוך. נאר כדי דער שכן זאל דורך דער וואנד נישט הערען די קריגעריי, האט סמאזשין אנגעשטעלט דעם פאטעפאן, וועלכער האט געשפילט די פליטע „וואלד-שטימונגען", וואס האבען פערטויבט די געשרייען. מאנטאג א גאנצען טאג האט דער סטרוזש געקלאפט אין סמאזשינ'ס טיר, אבער מען האט איהם נישט געענטפערט. ערשט צו-מארגענס האבען זיך געהערט די שא-סען און ס'איז פעסטגעשטעלט געווא-רען ביידענס טויט.

די פרוי האט בעקומען א רעוואלווער-קויל אין דער לינקער שלייף. סמאזשין האט זיך אריינגעשאסען אין דער רעכ-טער שלייף.

—:0:—

די הויז-בעזיצער טארען דאס נישט פערגעסען!

די פאליציי-ארגאנען אין לאדז האבען פעראָרדענט, אז די סטרוזשעס מוזען אויסקרויזען דעם שניי פון גאס און פון די הויפען. אויך די דעכער דארפען אפ-געריינגט ווערען פון שניי, וועלכען מען דארף ארויספיהרען אויף די פעלדער הינ-טער דער שטאט. פאר די הייזער מוז אויסגעשיט ווערען זאמד.

נייע מעלדונגס-ביכער
פון 1. יאנואר

פון 1. יאנואר 1931 מוזען סקאסירט ווערען די ביז-אהעריגע מעלדונגס-ביכער פון אלע הייזער אין לאדז. אין די נייע מעלדונגס-ביכער וועט מען מוזען ארייני-שרייבען די שטענדיגע לאדזער איינוואוי-נער, ווי אויך די צייטווייליגע איינוואוי-נער..

פייערליכע אקאדעמיע
לכבוד דער „מכבי"-וואך

דעם 3. יאנואר אוונט וועט אין זאל פון שטאט-ראט פארקומען א פייער-ליכע „מכבי"-אקאדעמיע אין צוזאמען-האנג מיט דער „מכבי"-וואך.

זאל פון פילהארמאניע
20 נארוטאוויטשא 20
פרייטאג, דעם 2-טען יאנואר 8.30 אוונט
חיה'לע גראבער
געוו. שוישפילערין פון „הבימה"
אין לידער און דראמע
קינדער-לידער / פאלקס-בילדער / גאסען- און גנבים-לידער
חסידישע נגונים
ביים קלאוויר: איגנאצי ראזענבאום.
בילעטען צו בעקומען אין זאל פון פילהארמאניע.

בעריהמטע אקטריסעס ארבייטען איצט אלס קעלנערינס און מאדע-פריילינס

דער קריזיס האט פערורזאכט א חורבן אין דער אמעריקאנער טעאטער-וועלט. — עס איז שטיל און אומעטיג אין די בראדוויי'ער נאכט-קלובען, וואו מען האט ערשט נישט לאנג געהוליעט גאנצע נעכט.

דער קריזיס אין אמעריקא האט גע-טראפען כמעט אלע שיכטען פון דער בע-פעלקערונג, אבער אין קיין פלאץ האט ער נישט פערורזאכט אזא שרעקליכען חורבן ווי אויף דער פרעהליכער בראד-וועי (דער טעאטער-קווארטאל) דער קאנ-טראסט איז אזוי גרויס, אז מענשען, וועלכע זענען געווען גוט בעקאנט מיט דעם פריהערדיגען פרעהליכען לעבען פון די בראדוועיער נאכט-קלובען, קוקען און שטוינען, וואס עס איז פון בראדוויי גע-ווארען. נאך האלבע נאכט, ווען עס פלעגט זיך אנפאנגען דער רעכטער ברען פון פרעהליכקייט און הולטאיסטווע, איז איצט חושך און פינסטער און א אומעט נאפט אזש אן די, וואס פארבלאנדזשען נאך אין א געהיימען שענקעל, אדער אין א נאכט-קלוב.

זעהר אומעטיג איז אויך צווישען די אקטיארען, אקטריסעס און אנדערע מענ-שען, וואס דרעהען זיך ארום טע-אטער און זוכען צו מאכען פון דעם א לעבען. אמאל איז די אקטיארישע פראפ-עסיע געווען נאר א געהויבענע. עס האט געצויגען, ווי מיט א מאגנעט, יונ-גע לייט און מיידלעך פון פערשידענע מיטלען פון לאנד. וואו עס איז נאר געווען א שעהנע מיידעל, איז זי געקומען, אדער מען האט זי געבראכט אויף בראדוועי צו זוכען א קאריערע אויף דער ביהנע. שעה-נע קעלנערינס האבען פערלאזען זייערע באמטענס און זענען אוועק אויף בראד-וועי צו זוכען אנערקענונג אין דער וועלט פון קונסט. נישט איין שאפ-מיידעל איז געזעסען און געדרעהט די מאשין און גע-חלומ'ט וועגען א קאריערע אויף דער ביהנע, וואו זי וועט קריגען כבוד, רוחם און אויך א סך געלד.

היינט איז דאס אבער שוין נישט מעהר. צוליב דעם קריזיס האלטען זיך און איין פערמאכען טעאטער'ס און גאנצע קאמ-פאניעס פון אקטיארען און אקטריסעס פערבלייבען ארבייטסלאז. אקטיארען זע-נען קיינמאל נישט קיין שפארזאמע מענ-שען. זיי לעבען פון האנט און מויל. און נישט נאר זיי האבען נישט אפגעשפארט אויף א רעגענדיגען טאג, נאר זיי זע-נען שטענדיג איינגעטונקט אין חובות. זענען טאקע פאראן איצט א סך ארבייטסלאזע אקטיארען און אקטריסעס, וועלכע שטארבען ממש פון הונגער. א בראדווייער טעאטער-דירעקטאר האט ער-קלעהרט, אז פון די פופציג טויזענד אקטיארען און אקטריסעס און די פער-איינגטע שטאטען געהען איצט מעהר ווי א העלפט ארום לעדיג.

אזא קריזיס אין דער טעאטער וועלט פיהלט זיך נישט נאר אין ניו-יארק, נאר אויך אין אנדערע גרעסערע שטעט. דעם גרעסטען חורבן האט אבער דער קריזיס פערורזאכט די, וועלכע פלעגען אומפאהרען מיט טרופעס איבער שטעט און שטעטלעך און פלעגען דארט אויפפיהרען פיעסען, וועלכע זענען גע-שפילט געווארען אויף בראדוועי אדער און אנדערע גרויסע טעאטער צענטערס. טויזענדער אקטיארען און אקטריסעס זענען פערבליבען אהן ארבייט. פיל אק-טריסעס, וועלכע זענען גאר נישט לאנג געווען פראמינענטע אין טעאטער אדער אויף דער וואדעוויל-ביהנע, זענען געווען געצוואונגען צו זוכען אנדערע ארבייט אויף צו לעבען. עס זענען איצט דא א רייהע געוועזענע „סטארס", וועלכע אר-בייטען און רעסטאראנען אלס קעלנער אין קעלנער'נס, אין שפעטער אלס ניימער-קעס און אין פיל אלס מאשין-שרייבערינס אויב זיי קענען נאר די מלאכה. און זיי שעצען זיך גליקליך, ווען זיי פארדינען כמעט 25 דאלאר א וואך.

די בעוואוסטע טענצערין, מעיזי וואהיטמאן, וועלכע איז געווען זעהר פא-פולער אויף בראדוועי, זיצט איצט אין א שאפ און מאכט הוט. עס ווערט דער-צעהלט, אז ווען מעיזי איז געגאנגען אין שולע, האט זי זיך געמיינט לערנען א מלאכה א פאר שעה א וואך. מען האט זי דארט געלערנט מאכען הוט. [illegible]

מאוד קלארק, די בעריהמטע טענצע-רין פון די „פאליס", איז פערבליבען ארבייטסלאז צוליב'ן קריזיס, און ווען איהרע פאנדען זענען אויסגעגאנגען און וואו צו לעבען איז מעהר נישט געווען, איז זי נישט געגאנגען זוכען אנ'אנדער פאסטען. איהר שטאלץ האט דאס איהר נישט ערלויבט. האט זי געפונען אנ'אנ-דער אויסוועג. זי האט גענומען גיפט און האט געמאכט א סוף צו איהרע ליידען.

די געוועזענע פרימאדאנא מערי בא-ארדמאן איז איצט א פערקויפערין אין א 5 און 10 סענט מאגאזין. דער בראד-וועיער טעאטער מענעדזשער, וואלטער ראזמאנד, האט די טעג ערקלערט, אז מען קען איצט אין די 5 און 10 סענט מאגאזינען געפינען גענוג טאלאנטפולע אקטריסעס צוזאמענצושטעלען די בעס-טע טרופע. די טאלאנטפולע אקעי שוועס-טער, וועלכע זענען געווען א סענסאציע אין וואדעוויל פאר זייער זינגען און טאנ-צען, זענען אויך פערבליבען ארבייטס-לאז צוליב'ן קריזיס. איינע פון די שוועס-טער, בעטי, ארבייט איצט אלס טעלע-פאן-מיידעל. די צווייטע שוועסטער, דא-טי, פערקויפט לאמפען אין א ווארען-הויז.

די טעג האט מען ענטדעקט, אז פרל. האמערשטיין, די פרוי פון בעריהמטען טעאטער-אונטערנעהמער, אסקאר האמ-ערשטיין, שטעהט איצט געבען איינעם פון די טעאטער'ס וואס האט אמאל בע-לאנגט צו איהר מאן און פערקויפט דארט עפעל, כדי צו פערדינען א פאר סענט און דורכלעבען די שלעכטע צייט.

דאס מערקווירדיגסטע דערביי איז, וואס די אקטריסעס, וואס האבען פערלוי-רען זייערע פאסטענס, האבען אויך פער-לוירען זייערע קאפריזען און זייערע טעמ-פעראמענטען. עס איז פיל מאל געשרי-בען געווארען וועגען די צרות, וואס די דירעקטארען פון די טעאטער'ס [illegible] זייערע קאפריזנע „סטארס". יעדע אק-טריסע, וואס האט געהאט א שטיקעל נא-מען, האט זיך געהאט איהר אייגענע משו-געת און מען פלעגט פון איהר האבען געפרעגענטע צרות. איצט האבען זיי פלוצ-לינג זייערע קאפריזען און טעמפערא-מענטען פערלוירען. ווען איהר טוט א קוק, ווי רוהיג און געלאסען די געוועזענע קאפריזנע אקטריסע פערקויפט איצט פערשידענע זאכען אין די 5 און 10 סענט געשעפטער וואלט איהר זיכער נישט לאנג געקלערט א וועלט און נעגעבען די די-רעקטארען און מיטגלידער פון דער טרופע פעפער צו שמעקען.

זעהר שטארק האט דער קריזיס גע-טראפען אויך די בראדווייער פייגע-לעך, אדער די „גאלד-דיגערס", ווי מען רופט זיי אויף ענגליש, וועלכע האבען געפיהרט געהיימע ליבעס מיט אלטע מי-ליאנערען און האבען פון זיי געצויגען גרויס סומען געלד, אויטאמאבילען, צירה-רונג און שעהנע קליידער. איצט, אז דער קריזיס האט פיל פון די רייכע „דערים" געמאכט פאר קבצנים, זענען די בראד-וועיער „פייגעלעך" געבליבען אהן פרנסה און זיי האבען אנגעהויבען פראבירען עסק כאמיע. ווען זיי טשעפען זיך שוין צו צו איינעם, בעטען זיי שוין מעהר נישט קיין אויטאמאבילען און גרויסע ברילאנטען. זיי זענען צופרידען, אז די „דערים" בעזארגען זיי מיט א ווארעמער דירה און מיט א שטיקעל ברויט. דער קריזיס האט ווי עס ווייזט אויס, קיינעם נישט גע-שוינט.

—0§0—

דער „מרכּז עברי"
זײַנע צילען און אויפגאַבען

די העברעאישע געזעלשאַפט א. נ. „המרכּז העברי ע"ש הד"ר י. נ. שמחוני בלודז" איז אַן'אַפּאָליטישע, קולטורעל-נאַציאָנאַלע אָרגאַניזאַציע. איהר ציל איז דאָ צו פערבריינגען אַלע העברעישע און פערשפּרייטען די העברעאישע שפּראַך און קולטור. די מיטגלידער זענען פיל-זייטיגע. איז אַן'אינטענסיווע און פיל-פאַרביגע: 1) „אולם הקריאה" — העברעאישער לעזע-זאַל, וואו יעדען אָנ. קען מען אומזיסט בעקומען אַלע העברעאישע פעריאָדישע אויסגאַבען פון ארץ ישראל און פון די גלות-לענדער (פּוילען, עסטרייך, ענגלאַנד, אַמעריקאַ א. ז. וו.); 2) ספריה. די העברעאישע בּיבּליאָטעק „עבריה" איז אונטער דער לייטונג פון „המרכּז-העברי" פיל פערגרעסערט געוואָרען. אויך די צאָהל לעזער זענען בעדייטענד געשטיגען. דער אַפּצאָהל איז אַ מינימאַלער. 3) אומזיסטע העברעאישע קורסען פאַר קינדער פון די „באָוושעכנע" שולען; 4) סעמינאַריום'ס פאַר ליטעראַטור און תּנ"ך. און דער נאָהענטער צוקונפט אויך פאַר יודישער געשיכטע. די סעמינאַריום'ס שטעהען אויף אַ הויכער מדרגה. נאָך יעדען פאָרטראַג פרייע דיסקוסיעס; 5) אוניווערסיטה עממית. אַמאָל אַלע וואָך ווערען אײַנגעאָרדענט העברעאישע רעפעראַטען אויף פערשידענע אַקטועלע טעמעס; 6) העבּרעאישער קלוב. זײַן הויפּט צוועק איז: צו געבען די מיטגלידער די מעגליכקייט פרײַ זיך אויסלעבען און העברעאיש. נאָך יעדער אימפּרעזע, ווי רעפעראַטען, ערצעהלונגען, לעבעדיגע צייטונג א. ד. ג. קומען פאָר פרייע דיסקוסיעס צווישען די אַנוועזענדע. אין קלוב ווערען אויך אײַנגעאָרדענט „קעסטעל-אָווענטען" און „ליטעראַרישע פּראָצעסען"; 7) ועדה בין-הסתדרותית" — אַ קאָמיטעט פון פאַרשטעהער פון אַלע ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציעס אין לאָדז, אונטער דער אָנפיהרונג פון אַ פאַרשטעהער פון „המרכּז-העברי". זײַן אויפגאַבע איז צו פּראָפּאַגאַנדירען, קאָנטראָלירען און פערשפּרייטען די העברעאישע שפּראַך צווישען די יוגענד-אָרגאַניזאַציעס. אויסער דעם געפינט זיך דער „מרכּז" אין אַ ענגען קאָנטאַקט מיט פערשידענע העברעאישע אינסטיטוציעס, ווי „ועד הלשון", „תּרבּות" א. אַזוי וו.

אין דער נאָהענטער צוקונפט וועלען אָרגאַניזירט ווערען העברעאישע קורסען אין ווייטערע געגענדען פון שטאָט. דער אַפּצאָהל וועט זײַן כמעט נאָר אַ קליינער.

צו דעם אַלעם איז אָבער נויטיג אַ פערגרעסערטען מינימום-בודזשעט. דאָס גלויבט דער „מרכּז עברי" צו בעקומען דורך ערווערבען פרישע מיטגלידער.

נײַ-יאָהר
אין וואָיעוואָדסטווא

דעם 1. יאַנואַר 1931, אַ זייגער 1 בייטאָג וועט דער לאָדזער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט אויפנעמען פאָרשטעהער פון דער אַדמיניסטראַציע, גייסטליכקייט, זעלבסט-פערוואַלטונג און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, וועלכע ווילען איבערשיקען דעם מלוכה-פּרעזידענט און דער רעגירונג נײַ-יאָהר-וואונשען.

נײַ-יאָהר
אין מאַגיסטראַט

די פּרעזידיום'ס פון מאַגיסטראַט און שטאָט-ראַט וועלען דעם 1 יאַנואַר פון 12 ביז האַלב 1 בייטאָג אָננעמען נײַ-יאָהר-וואונשען.

—:0:—

אין בעוואוסטע
באַר וואַרשאַווסקי
נאָוואָמיסקאַ 19 אין הויף טעל. 16323
אינהאַבער נתן פאַרבער
קענט איהר הערען ערשטקלאַסיגע
ראַדיאָ - קאָנצערט

ראַדיאָ פּראָגראַם

מיטוואָך 31 דעצעמבער

לאָדז (233,8) 1.58 שעה - צייכען, 12.05 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק. 13.15 פאָרלעזען פון טעגליכען פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר, 15.35 סקויטען מירטעל שעה, 15.50 ראַדיאָ-כראָניק, 16.15 פּראָגראַם פאַר קינדער (פון וואַרשאַ), 16.45 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק פון וואַרשאַ, 17.15 פאָרטראָג פון וואַרשאַ, 17.45 פּאָפּולערער קאָנצערט פון ראַדיאָ אָרקעסטער פון וואַרשאַ 18.45 פּרעשידענעס, 19.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, און פאָרלעזען פון פּראָגראַם אויף דאָנערשטאָג, 19.25 גראַמאָפאָן פּליטען פון וואַרשאַ, 19.35 ראַדיאָ-פּרעסע זשורנאַל פון וואַרשאַ, 19.50 גראַמאָפאָן פּליטען פון וואַרשאַ, 20 פאָרטראָג פון וואַרשאַ, 20.15 מוזיק פעליעטאָן פון וואַרשאַ, 20.30 טראַנסמיסיע פון קראָקאָ, 22 פעליעטאָן פון וואַרשאַ, 22.15 „פּ.אַ.ט.", וועטער, פּאָליציי און ספּאָרט-קאָמוניקאַטען.

פון לאָדזער האַנדעלס-געריכט

—=0§0=—

באַנקראָט פון „עסעל פּאַלאַקאָוו און שותּפים"
2 נײַע געריכטס-אויפזיכטען

(5) עס איז געשטעלט געוואָרען אונטער אַן'אויפּאַדלאַשטש די פירמע „עסעל וועל געסעל פּאַלאַקאָוו און שותּפים" און איהרע בעזיצער הערשעל פּאַלאַקאָוו און בנימין פּאַלאַקאָוו, וועלכע בעזיצען אַ גאַלאַנטעריע-געשעפט אויף פּיעטריקאָווער 33.

דער באַנקראָט איז ערקלערט געוואָרען אויף דער בּיטע פון דער וואַרשאַווער לראָוואַטען-פאַבריק „א. פּיעקאַרסקי און שותּפים", וועלכע האָט צו דער אָנקלאַגע בעגעלעגט 19 פּראָטעסטירטע וועקסלען אויף 4000 זל. דערפון איז צו זעהן, אַז די פירמע פּאַלאַקאָוו האָט נאָך אין יולי ה. י. אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען. די קרעדיטאָר-פירמע ווייזט אָן, אַז די באַנקראָטירטע אונטערנעהמער האָבען אויסבעהאַלטען די סחורה, וואָס זיי האָבען געקויפט אויף קרעדיט. די באַנקראָטירטע פירמע פּאַלאַקאָוו איז שוין אין 1926 געשטאַנען אונטער אַן'אויפּאַדלאַשטש. זי האָט דאַן רעגולירט אויף 23 פּראָצענט, בעצאָהלט אין 20 חדשים.

אַלס קוראַטאָר איז בעשטימט אַדוו. מוריצי אַסקאַנאַז, אַלס ריכטער-קאָמיסאַר מיכאל קאָהן.

די פּאַלאַקאָוו'ס ווערען איבערגעגעבען צו פּאָליציייאישער אויפזיכט.

* * *

אַ „נאַרזאַר" איז בעשטימט געוואָרען פאַר דער פירמע „יאַקוב ראָזענטאַל", אונטערנעהמונג פאַר אימפּאָרט פון אויסלענדישע זאָקען און הענטשקעס און פאַבריקאַציע פון זאָקען און טריקאָטאַזש אויף פּיעטריקאָווער 156.

דער בילאַנס שליסט זיך מיט דער סומע 550,000 זל., דערבײַ בעטרעפט דער קאַפּיטאַל 240,000 זל. די פערפליכטונגען טרעפען אָן 310,000 זל. די סחורות זענען אָפּגעשאַצט אויף 182,000 זל., גאַרן — 21000 זל., מאַשינען — 140,000 זל., חובות 167,000 זל.

ריכטער קאָמיסאַר איז קלעמענס פּאָנאַנסקי, געריכטס-אויפזעהער יוזעף אַקאַ ווייס און ראָמאַן בובערגאַל.

* * *

אונטער אַ געריכטס-אויפזיכט איז אויך געשטעלט געוואָרען די פירמע „יור שים פון יוזעף ניעדזשוועדזשינסקי", טריקאָטאַזש-פאַבריק אויף זאַגיעוניקאָווא גאַס 73. די פירמע עקזיסטירט שוין 30 יאָהר. די אונטערנעהמונג איז דויפּיעלניך פערקוועלט געוואָרען צוליב'ן אָפּצאָהלען פאַר-מלחמה'דיגע חובות אויף 50,000 רובעל.

דער בילאַנס רעכנט זיך מיט דער ציפער פון 475,000 זל., דער קאַפּיטאַל בעטרעפט 272,000 זל. אַלע פערפליכטונגען טרעפען אָן 203,000 זל., דערבײַ זענען 100,000 זל. לאַנג-טערמינינגער קרעדיט גאַראַנטירט דורך היפּאָטעק-בטיחות. די פערפליכטונגען האָבען דעקקונג אין די סחורות און רויה-מאַטעריאַלען אין דער ווערט פון 74000 זל., אין די מאַשינען און פאַבריקס-אײַנריכטונג וואָס זענען ווערט 238,000 זל. און אין הויז, וואָס איז אָפּגעשאַצט 108,000 זל.

ריכטער קאָמיסאַר איז הערמאַן שמיגראַד, אויפזעהער אינזש. וול. יעלין.

היינט קען מען נאָך איינ-צאָהלען אויף פּאַטענטען
אין צענטער. סוחרים-פעראיין

פון צענטער. סוחרים-פעראיין (פּיעטריקאָווער 10) טיילט מען מיט, אַז היינט אַ גאַנצען טאָג קען מען נאָך איינצאָהלען אויף נײַע פּאַטענטען.

אויף אַקטועלע טעמעס

סילוועסטער...

היינט 12 בײַנאַכט וועלען זיך לעשען די לאָמפּען. ביי טישלעך און די קאַפּעען און רעסטאָראַנען, קאַבאַרעטען, וועלען זיצען הערען און דאַמען, ס'וועלען זיך אָנקלאַפּען גלאָז און גלאָז. פריילעכע געזיכטער, פערטרונקענע אויגען, איינער מיט'ן אַנדערן (אָדער: מיט אַנדערע...) וועלען זיך קושען און האַלזען. מוזיק וועט שפּילען, אַ הילכיגער „פּראָזיט נײַ-יאָהר" וועט זיך אַרויסרייסען — אַ נײַ-יאָהר וועט געבוירען ווערען.

אויף די מאַסקען-באַלען וועט מען טאַנצען, הוליען, מענער און שוואַרצע פראַקען און דאַמען, אויסגעפּוצט און עסיג און אין האָנג. מ'וועט עסען, טרינקען און פלירטעווען „נאָ גראַנדע" לכּבוד'ן נײַעם יאָהר.

און דער זעלבער צײַט:

היינט בײַנאַכט וועט דער יודישער סוחר ליגען אויף זײַן געלעגער, ער וועט קיין אויג נישט קענען צומאַכן. וועט זיך וואַרפען, ווי אַ שלאַנג. חובות איבער'ן קאָפּ. די בעל חובות דרעהען אַראָפּ דעם קאָפּ. קיין פּיעקעל קויהל איז אין שטוב נישטאָ. די קראָם איז איינגעשטריקענט, די פּאָליצעס זענען לעדיג, די כּאַסע איז געשוואָלען — פון פּראָטעסטען. דער „אויסאַנד" רייסט פּאַסעס, ס'איז אין האַטע נאָך דער אַנדערע", דער ווירט סטראַשעט, די טעכטער וואַקסען אונטער, די קינדער שיקט מען אַהיים פון דער שולע.

דער זייגער וועט שלאָגען 12, וועט ער אַ קרעכץ-טאָן און זאָגען:

יאָ, אַ נײַ יאָהר איז געבוירען געוואָרען...

לאָמיר האָפען, אַז פון היינט איבער אַ יאָהר, וועלען מיר דאָס נײַע יאָהר אויפנעהמען אָהן אַ קרעכץ — הלואי!

-זשאַן-

דרייסטער באַנדיטען-אָנפאַל אין פּיוועל טרובאָוויטש'ס וואוינונג אויף אַגראַדאָווא 9
ווי אַזוי די באַנדיטען האָבען זיך געקליגט צו פערנאַרן טרובאָוויטש'ן פון לאָדז

(§) פיפיגע באַנדיטען, ווילענדיג אויספיהרען אַ אָנפאַל אויף ה׳ פּ. טרובאָוויטש, דעם הויז-בעזיצער פון אַגראַדאָווא-גאַס 9, זענען געפאַלען אויף אַזאַ המצאה: זיי האָבען אָנגעקלונגען צו טרובאָוויטש'ן דורכ'ן טעלעפאָן און איהם ערקלערט, אַז אין זײַן גוט גאָלוב (הינטער פּויזען) איז אויסגעבראָכען אַ שרעקליכע שרפה. דערבײַ איז זײַן מוטער, וועלכע וואוינט דאָרט פערברענט געוואָרען.

די פערזאָן, וואָס האָט איהם איבערגעגעבען די בשורה, האָט געבעטען דעם ה׳ טרובאָוויטש, ער זאָל תּיכּף אַרויספאָהרען קיין גאָלוב.

ווילענדיג פעסטשטעלען, ווער עס האָט מיט איהם גערעדט דורכ'ן טעלעפאָן, האָט ה׳ טרובאָוויטש געבעטען אַן'אויפקלערונג אויף דער סטאַציע פון די צווישען שטעטישע טעלעפאָנען דאַן האָט מען איהם ערקלערט, אַז אין דעם טאָג האָט די סטאַציע קיינעם נישט פערבונדען פון גאָלוב מיט לאָדז.

דערויף האָט ה׳ טרובאָוויטש טעלעפאָניש זיך פערשטענדיגט מיט די מענשען אין זײַן גוט, און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די גאַנצע געשיכטע מיט דער שרפה איז אַ אויסגערעכענטע.

פערגאַנגענעם שבת אָוונד איז ה׳ טרובאָוויטש מיט זײַן פרוי אַוועק אין אַ קינאָ. די דינסט האָט זיך אַרום 11 אַ זייגער געלעגט שלאָפען. די קינדער מיט זייער גובערנאַנטין האָבען זיך געשפּילט אין קינדער-צימער.

ווען אַלע זענען שוין געשלאָפען און אין די צימערן איז געווען פינסטער, האָבען דורך דער פראָנט-טיר זיך אַריינבעקומען מיט נאַכשליסלען דריי פערמאַסקירטע באַנדיטען.

די אָנפאַלער זענען צו ערשט אַריין אין דער קיך און, דראָהענדיג מיט רעוואָלווערן, געצוואונגען די דינסט, זי זאָל זײַן שטיל. דערבײַ האָבען זיי זי געבונדען. דערויף האָבען זיי געבעטען בײַ דער דינסט, זי זאָל אויסזאָגען, וואו טרובאָוויטש בעהאַלט זײַנע קאָסטבאַרקייטען. ווען זי האָט געשוואוירען, אַז זי ווייסט נישט, האָבען די באַנדיטען איהר פערשטאָפּט דאָס מויל און זענען אַריין אין דערבײַיאיגען צימער, וואו זיי האָבען געטראָפען די גובערנאַנטין. די באַנדיטען האָבען איהר אויך געבונדען און פערשטאָפּט דאָס מויל און אָנגעהויבען אַרומפלינדערן אין די שטובען.

קודם כל האָבען זיי צובראָכען אַ שטאָלענע קאַסעטקע, פון וועלכער זיי האָבען אַרויסגענומען 3 זייגערלעך, דערונטער איינס מיט בריליאַנטען, ווי אויך עטליכע גאָלד-מטבעות. דערנאָך האָבען זיי צוגענומען ביי דער דינסט 55 זל. און 80 זל. פון פרוי טרובאָוויטש'ס האַנד-בייטעל.

דאַן זענען די באַנדיטען פערשוואונדען. שפּעטער האָט די גובערנאַנטין זיך צוגעשאַרט געבונדענערהייט צום פענסטער און גענומען רופען הילף.

עס איז אָנגעקומען פּאָליציי און די געבונדענע בעפרייט פון די שטריק און אַרויסגערופען צו דער דינסט די פּאָגאָטאָוויע. זי האָט קוים געזשיפּעט.

די באַנדיטען האָבען געאַרבייט אין הענטשקעס אַזוי, אַז ס'איז פון זיי נישט געבליבען קיין שום שפור.

—=0§0=—

סילוועסטער

(§) רעסטאָראַנען און קאַוויאַרניעס, וואָס האָבען ספּעציעלע ערלויבנישען פון דער שטאָט-סטאַראָסטווע, קאָנען אין דער נײַ-יאָהר-נאַכט לענגער אָפען זײַן.

אַ ערמאָרדעטער ליגט אין זײַן שטוב 4 טעג דורכאַנאַנד
געהיימניספולער מאָרד, אָדער זעלבסטמאָרד אויף אַלעע 1. מאַי 16

(§) אויף אַלעע 1. מאַי 16 וואוינט זינט לאַנגע יאָהרען די פאַמיליע אָלשעווסקי. אין 1920 איז פרוי אָלשעווסקאַ געשטאָרבען, די טאָכטער אויגעניאַ האָט חתונה-געהאַט און אין שטוב איז געבליבען איינער אַליין דער זוהן סעווערין. דאַן האָט סעווערין אָלשעווסקי זיך בעקענט מיט אַ פרוי פון לייכטער אויפפיהרונג, אַ געוויסע מאַריאַנאַ קרענטשאַרוש, וועלכע האָט בעוויליגט מיט איהם צוזאַמען צו וואוינען. גאַנצע 9 יאָהר האָט אָנגעהאַלטען דאָס „גליק". ערשט אין אָקטאָבער ד. י. האָט „פריילין" קרענטשאַרוש פערלאָזט איהר געליבטען און האָט מיטגענומען מיט זיך כמעט אַלץ, וואָס איז אָלשעווסקי'ן געבליבען בירושה. איהר אַנטלויפען האָט זיך גענומען דערפון, וואָס אָלשעווסקי האָט אַלס קעלנער צו אָפט גע'שכור'ט און האָט איהר נישט געזשאַלעוועט קיין קלעפּ. אָלשעווסקי האָט זיך אָהן דער געליבטער נישט געקענט בעגעהן און ער האָט זי צוריק אַהיימגעבראַכט. אָבער צו די חגאות איז צווישען ביידען ווידער אויסגעבראָכען אַ שאַרפער אינצידענט, זינט דאַן איז אָלשעווסקי מעהר פון שטוב נישט אַרויס און די פענסטער זענען 4 טעג געווען פערמאַכט אויף די לאַדענס. דאָס האָט אַרויסגערופען ביים סטרוזש אַ גרויסען פערדאַכט. ער האָט אָנגעהויבען קלאַפּען אין טיר און דאַן מיט דער הילף פון פּאָליציי אויפגעבראָכען געוואָרען די טיר. די שטוב האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט אַ גרויזאַם בילד: אַלץ אין צימער איז געווען צוואָרפען און צונישטערט. די קליידער-שאַנק צובראָכען, די מלבושים צוואָרפען איבער דער פּאָדלאָגע, דאָס בעטגעוואַנד צוקנוידערט און דאָס קיכען-געשיר צושפּרייט איבער אַלע ווינקלען. אָלשעווסקי אַליין איז געלעגען מיט אַ צושמעטערטען קאָפּ נעבען דער צוהאַקטער שאַנק. פון איהם איז אָפּגערונען אַ טײַך בלוט.

די פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט אַז אָלשעווסקי איז טויט. עס איז נישט קלאָר, צי ער איז געשטאָרבען, אָדער ער איז ערמאָרדעט געוואָרען.

אונטער'ן בעט איז געלעגען אַ פערבלוטיגט ראַזיר-מעסער און אויף דער קיך איז געלעגען אַ פערבלוטיגט מעסער, מיט וועלכען דער ערמאָרדעטער האָט בעקומען טיפע וואונדען.

פּאָליציי זוכט איצט די 36-יעהריגע מאַריאַנאַ קרענטשאַרוש.

ווי האַלט עס מיט דער קאַנאַליזאַציע?

אין 1930 האָט די קאַנאַליזאַציע-אָפּטיילונג ביים לאָדזער מאַגיסטראַט געלעגט 9971 מעטער קאַנאַלען (אין 1929 5559 מעטער). 107 הייזער זענען אין 1930 אָנגעשלאָסען געוואָרען אין דער קאַנאַליזאַציע-נעץ. סך-הכל זענען אין לאָדז אָנגעשלאָסען אין דער שטאָטישער קאַנאַליזאַציע 268 הייזער.

די אויסגאַבען אויף דער קאַנאַליזאַציע האָט אין 1930 געקאָסט 4 מיליאָן 247,157 זל.

די פרוי
(ראָמאַן)

פון א. י. גראַזענסקי

(41-טע פאָרטזעצונג)

געמיינט האָט ער דאָס זײַן ווייב, וועלכע האָט זיך צוליב איהם און די ספּירענטישע יאָהרען אָפּגעשמדט. דעמאָלט איז זי געווען אַזוי פיל מיט קורצע און איצט ליגט אויף איהר דער ערנסט פון די מיטל-יאָהרען. ער האָט געהערט איהר כראַפּען פון דער אַנטקעגענאיבערדיגער בעט און איהם איז פּלוצלינג בעפאַלען אַ מין רחמנות-געפיהל צו איהר.

— סטעפּיאַ, די שלאָפסט? — האָט ער שטיל אַ פרעג געטאָן.

זי האָט נישט געענטפערט און דערפון האָט ער געדרונגען, אַז זי שלאָפט.

ער איז שטיל צוגעקומען צו זײַן פרוי, וועלכע האָט זיך אויפגעכאַפּט:

— ווער איז דאָס?

זי האָט געוואוסט, אַז דאָס איז איהר מאַן און דערפאַר איז איהר אויסגעקומען נאָך מעהר אויסטערליש זײַן ניצטיגער קומען צו איהר, בעת שוין עטליכע יאָהר, האָט ער איהר אויסגעמיטען. איהר פרעגען איז געווען סתם אַזוי.

— איך, סטעפּיאַ... איך מאָהר דאָך פאַרטאָג אויפ'ן פראָנט... וויל איך זיך געזעגענען מיט דיר...

סטעפּיאַ סעמיאָנאָוונאַ איז גערירט געוואָרען פון מאַנ'ס פּלוצלינגער צערטליכקייט צו איהר. אין האַרצען האָט זי געפילט אַ צער, וואָס ער אַזאַ געזונטער און יונגער מוז זיך אויפהייבען פאַרטאָג און אַוועק אויפ'ן פראָנט. און ווער ווייס, צי וועט ער צוריקקומען. פאַר די יאָהרען, וואָס זיי האָבען געלעבט צוזאַמען, כאָטש זיי האָבען נישט געשטימט צווישען זיך, האָבען זיי זיך דאָך בעצויגען איינער צום אַנדערען מיט אַכטונג און געטרײַשאַפט. זי האָט געשפּירט איהר טאָג'ס פערשוואונדענער ליבע און האָט געלוסטען פון דעם, וואָס דער מאַן קען איהר שוין מעהר נישט ליב האָבען ווי אַמאָל אין די יונגע סטודענטישע יאָהרען. אָבער זי איז איהם דאַנקבאַר געווען פאַר זײַן אַמאָליגער ליבע און פאַר זײַן נישט מאַכען איהר קיין עפנטליכען צער. זי האָט געוואוסט, זײַענדיג נאָך אַ יודיש מיידעל.

פרויען. זי האָט איהם אָבער מוחל געווען נישט אַרויסווייזענדיג עפּענטליך איהר איפערזוכט. זי האָט פאַר איהם געבראַכט דעם גרעסטען קרבּן. זי האָט צוליב איהם פערראַטען איהר אָפּשטאַמונג, איהר פאָלק, און זי האָט געקענט איבערטראָגען צוליב איהם אויך אַנדערע יסורים... זי האָט אַוועקגעלייגט איהר קאָפּ אויף זײַן ברוסט. און איהר האָט גענומען אויפוואַכען די אַמאָליגע יוגענט ליבע, צוליב וועלכער זי האָט זיך אַזוי מקריב געווען און געשמדט. איהר שמד איז דאָך בלויז געווען אַ פאָרמעלער, אַלס רעזולטאַט פון דער געזעלשאַפטליכער אָרדנונג אין רוסלאַנד פאַקטיש איז זי דאָך אַלץ איינס געווען אַ אַטעאיסטקע אַ נישט-גלויביגע. וואָס שייך יודישקייט האָט זי אַלץ-איינס דערפון נישט געוואוסט, זײַענדיג נאָך אַ יודישע מיידעל. דערצויגען אין אַ רײַכע אַסימילאַטאָרישע משפּחה פון פּוילען, האָבען איהרע עלטערען נישט געלייגט קיין אַכט אויף איהר יודישער דערציהונג. איהר שמד איז געווען אַן'אומבעוואוסטזיניגער אַקט. דער בעוואוסטזײַן איז געקומען צו איהר שפּעטער, ווען זי האָט געבוירען דעם ערשטען קינד פון יערמאָלענקאָ'ן אַ יונגעל. ערשט דעמאָלט האָט זי מיטאַמאָל בעגריפען די מיאוסקייט און שענדליכקייט פון איהר פערראַט. אָבער עס איז שוין געווען צו שפּעט. זי האָט געליבט היינט איהר מאַן און דעם קינד — און האָט שטיל געליטען...

יערמאָלענקאָ האָט דערפיהלט זײַן ווייכען קאָפּ אויף זײַן ברוסט, און אין זײַן דמיון האָט גענומען אַרומשווימען זכרונות פון זײַן אַמאָליגער ליבע צו דער ראָזיגער איצט פערציג-יאָהריגער פרוי. ווי ער האָט איהר אַמאָל געקושט ביז משוגעת — און איצט? איצט איז ער אַזוי גלײַכגילטיג, אַז ער שעמט פאַר זיך אַליין, און ער וואונדערט זיך, וואו איז זי זײַן אַמאָליגע לײַדענשאַפט צו דער ראָזיגער פרוי? און פאַרוואָס (האָבען) זיך מאַן און ווייב ליב נאָר אין זייער יוגענט?

און פּלוצלינג, ווי ער וואָלט עפּעס שולדיג געווען קעגען ווייב און וועלענדיג מיט עפּעס אויסקויפען זײַן זינד קעגען ווייב, האָט ער איהר אַרומגעקלאַמערט מיט זײַנע הענט און צוגעדריקט איהר קאָפּ פעסטער צו זײַן ברוסט, קושענדיג איהר אין די האָר און פליסטערנדיג:

— געדענקסטו, סטעפּיאַ, ווי מיר האָבען זיך אַמאָל ליב געהאַט?.. געדענקסטו, סטעפּיאַ, ווי מיר האָבען זיך אַזוי פײַערדיג געקושט און דער יוגענט?.. געדענקסטו סטעפּיאַ, ווי דו ביסט אַמאָל שעהן געווען?..

דאָס ווייב האָט געשוויגען און געטוליעט זיך צו איהם.

זײַן גאַנצע פּענכשאַפט, וואָס ער האָט געצייגט געשפּירט צו דער יודישער מיידעל ראָזאַליאַ אַבראַמאָוויטש. צו רויילען, האָט ער אויסגעגאָסען איצט אויף זײַן ווייב.

ווען ריזעל איז אויפגעשטאַנען דעם אַנדערען טאָג איז שוין יערמאָלענקאָ געווען נאָך פון פאַרטאָג אַוועקגעפאָרען אויפ'ן פראָנט. סטעפּיאַ סעמיאָנאָוונאַ איז אַרומגעגאַנגען איבער'ן שטוב אַן אומעטיגע און די קינדער זענען געווען שוין נישט די פריילעכע זאָרגלאָזע, ווי ביז היינט. און די ווינקלען פון הויז האָט זיך געשפּירט אַן'עלענט...

ריזעל האָט אויך גיך אויסגעטרונקען טיי און אַוועק אין ביוראָ.

נעהענדיג איבער דער רוישיגער גאַס האָט זי געטראַכט וועגען דעם ביין, וואָס די מלחמה פערשאַפט.

דערנאָך האָט זי געטראַכט וועגען דעם אַז זייט זי האָט זיך בעקענט מיט יערמאָלענקאָ'ן איז איהר גייסטיגער לעבען רייכער געוואָרען מיט פּאָליטישען און סאָציאַלען בעוואוסטזײַן. זי ווייס איצט די סיבּות פון דער געזעלשאַפטליכער אָרדנונג. זי האָט געשפּירט, אַז ביי איהר קומט פאָר אַ פּראָצעס פון רעוואָלוציאָנערער אויפוואַכונג.

דערנאָך האָט זי געטראַכט, אַז חוץ יערמאָלענקאָ'ס אידעען-חברים האָט זי דאָ נישט קיין אַנדערע בעקאַנטע, און אַז זי וואָלט דאָ געדאַרפט זוכען בעקאַנטע אין דער יודישער סביבה.

שוין זײַענדיג בײַם טיר פון ביוראָ האָט זי זיך דערמאָנט, אַז מען דאַרף לסוף ענטפערען אַ תשובה לײַקינען אויף זײַנעם אַ בריוו, וואָס זי האָט בעקומען מיט עטליכע טעג צוריק.

אין ביוראָ האָט זי געפונען אַ קאַרטעל פון יעפים'ען מיט תרעומות אויף איהר נישט שרײַבען איהר:

— „איהר האָט ראָוא, אינגאַנצען פערגעסען אײַער קנעכט". — האָט ער אין קאַרטעל געשריבען.

ס'איז אויך געווען אַ בריוו פון גינזבורג'ן. און אַ קאַלטער העפליכער פאָרם האָט ער זיך נאָכגעפרעגט, וואָס זי מאַכט און ווי זי לעבט, און עס איז אויך געווען אַ גרוס פון רחלען.

(המשך קומט).

פּערשאַלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(112 פאָרטזעצונג)

— א מזדנע בנזון! — האָט הער בוימאַן אויסגערופן און שנעל זיך אויפגעהויבן פון דעם שטוהל.

פעליקס איז אויסגעשפּרונגען אויף דער זאָפע, אויף וועלכער ער איז געזעסן צוזאַמען מיט זיין מוטער.

צעס א שלעכט פּאַרגעפיהל האָט איהם בעהערשט און זיין פּנים איז געוואָרען טויט-בלאַס.

אויך די מוטער איז געוואָרען דערשראָקען אויף דאָס הערכסטע.

ביידע האָבען פערוואונדערט אָנגעקוקט די זשאַנדאַרען.

— ענטשולדיגט, הער בוימאַן. וואָס מיר שטערען אייך, אָבער אונזער פליכט ברענגט אונז אַהער. מיר האָבען עטליכע פראַגען אייך צו שטעלען, — האָט געזאָגט איינער פון די זשאַנדאַרען.

אזוי? ביטע. פרעגט. מיר זענען גרייט צו ענטפערן,

— די פראַגען זענען נוגע דאָס פערשוואונדען ווערען פון דער פרוי.

— אָך, ווידער די דאָזיגע פרוי! — האָט הער בוימאַן אויסגערופען. — איז זי געפונען געוואָרען?

— נו, דאָס וועט איהר שפּעטער געוואָהר ווערען. איך וויל אייך דערוויל פרעגען, אויב איהר האָט אין יענעם טאָג געזעהן די פרוי אין וואַלד.

— מ'הי'ט מיך שוין גענוג געפרעגט וועגען דעם, און יעצט קומט איהר און איהר פרעגט מיך ווייטער. איך קען אייך ווידער ענטפערן, אז ניין. איך האָב זי שוין בכלל לאַנג נישט געזעהן.

— אזוי? נו, מיר גלויבען עס אייך. און איהר, הער פעליקס בוימאַן, האָט זי אויך נישט געזעהן די לעצטע צייט?

— איך? ניין. — האָט פעליקס געענטפערט מיט א ציטערנדיגער שטים.

— ווירקליך נישט? — האָט דער זשאַנדאַר נאָכאַמאָל געפרעגט.

— ווען מיין זוהן האָט אייך איינמאָל געזאָגט, אז ניין דאַרפט איהר איהם נאָכאַמאָל נישט פרעגען. — האָט הער בוימאַן בעמערקט.

— שווייגט, הער וועכטער. איהר דאַרפט נישט שטערען דאָס געשפּרעך. איך האָב מיט אייער זוהן צו רעדען נאָך א פּאָר ווערטער.

וואָס איז דאָס? וואָס איז דיר, פעליקס? דו ביזט דאָך בלאַס ווי א טויטער. — האָט הער בוימאַן פלוצלינג אויסגערופען.

פעליקס האָט זיך בעמיהט א שמייכעל צו טון.

— לאָז אָפּ, פאָטער. די זשאַנדאַרען מעגען פרעגען, איך בין פערפליכטעט צו ענטפערן.

— אזוי איז גוט. עס וועט אונז פרעהען, ווען איהר וועט אונז זאָגען דעם אמת. — האָט דער וואַכמייסטער אויפסניי אָנגעהויבען.

— וואָס ווילט איהר פון מיין זוהן? — האָט הער בוימאַן א זאָג געטון.

— דאָס וועט איהר גלייך הערען. אלזאָ, איהר האַלט זיך דערביי, הער פעליקס, אז איהר האָט יענעם טאָג די פרוי נישט בעגעגענט. — האָט דער זשאַנדאַר ווייטער געפרעגט.

יאָ. — האָט זיך דערהערט א וואָרט פון די בלייכע ליפּען פון יונגען מענש.

— פעליקס, פעליקס, דו זעהסט אויס, ווי דו וואָלסט געווען שטאַרק איבערגענומען. — האָט הער בוימאַן ווייטער געזאָגט.

— יאָ, הער פעליקס זעהט אויס דערשראָקען... אפשר האָט ער א גרונד, — האָט דער זשאַנדאַר בעמערקט. — איך קען אייך צוגעבען, אז די פרוי לענו איז געפונען געוואָרען.

— געפונען געוואָרען? — האָט הער בוימאַן אויסגערופען און פעליקס איז א בלייכער געבליבען שטעהן א געהראָכענער, צוהאַלטענדיג זיך אין א שטוהל, ער זאָל נישט אימפּאַלען.

— אום גאָטעס ווילען, פעליקס, — האָט די מוטער אויסגערופען און איז צוגעגאַנגען צום זוהן.

דער אַלטער וואַלד-וועכטער האָט געציטערט. אויך ער איז געוואָרען טויט בלאַס. ער האָט נישט געקענט פערשטעהן, וואָס אין זוהן קומט פאָר.

די זשאַנדאַרען האָבען געקריגען זעהר ערנסטע פּנימ'ער. זיי האָבען געהאַלטען זייערע אויגען איינגעגראָבען אין דעם יונגענמאַן.

— זאָגט מיר, איך בעט אייך, וואָס ווילט איהר פון מיין זוהן? ער האָט דאָך מיט יענער פרוי נישט געהאַט קיין שום מגע ומשא. וואו איז זי געפינען געוואָרען? זאָגט מיר. — האָט הער בוימאַן זיך געבעטען.

— זי לעבט נישט מעהר. מיר האָבען געפינען בלויז איהר טויטען קערפּער.

נאָך די דאָזיגע ווערטער פונ'ם זשאַנדאַר איז איינגעטרעטען א פיינליכע שטילקייט.

דער וואַלד-וועכטער איז נישט אימשטאַנד געווען מעהר צו רעדען. זיין פרוי איז אַרויפגעפאַלען אויף דער קאַנאַפּע און מיט דער האַנד זיך געכאַפּט צום האַרץ.

פעליקס איז געזעסן מיט אַנ'אַראָפּגעלאָזטען קאָפּ און נישט אַרויסגערעדט קיין וואָרט.

— ווייסט איהר אפשר, הער פעליקס בוימאַן, וואו מיר האָבען געפינען דעם טויטען קערפּער? — האָט איינער פון די זשאַנדאַרען איבערגעריסען די שטילקייט.

(פאָרטזעצונג קומט).

CAFE „ATLANTIC" פּיעטריקאָווער 48 — טעל. 162.11

היינט אָרדנען מיר איין א סילוועסטער=נאַכט מיט'ן אָנטייל פון די בעסטע וואַרשאָווער קרעפטען מיט'ן בעקאַנטען הומאָריסט קאַזשימיעזש באַיאַן

די יונגינקע כובערעכין ר'גנא ז'רנ'כא ווי אויך בצלערינא זוכיאנכרא מיט'ן גאַנצען באַלעט-אַנסאַמבל. טענץ ביז פריה. א סך סיופּריזען. פערגרעסערטער אָרקעסטער. רייכער בופעט.

רעפּרעזענטאַציע-רעוויו פון דער לאָדזער אַרטיסטישען אַנסאַמבל „Dobry Wieczór" אויף קאָפּערניקאַ 16 — טעל. 184-66

אין דער סילוועסטער-נאַכט, ד. 31 דעצעמבער 1930 פּינקטליך 12,30 אזייגער. גיט א ספּעציעלער סילוועסטער=רעוויו: „א גוטען-אָוונט" אַמפּרעהליכסטען און אַמביליגסטען. - ס'נעהמט אָנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל. אויסערגעוויינליכע אַטראַקציעס. סיופּריזען, הומאָר, ווערווע געזאַנג, טענץ. בילעטען קען מען שוין בעשטעלען אין ביוראָ „רעקלאַמאַ פּאָלסקאַ", פּיעטריקאָווער 101, טעל. 126-89 און אין דער קאַסע פון טעאַטער „דאָברי וויעטשור" קאָפּערניקאַ 16

א גליקליך ניי=יאָהר

ווינשען מיר אונזער ג' קונדשאַפט און מיר דריקען אויס א הערצליכען דאַנק פאַר דער אונטערשטיצונג פון אונזערע אינלענדישע שיך-אינדוסטריע, א דאַנק וואָס עס האָט אונז געגעבען די מעגליכקייט צו עקזיסטירען און צו בעשעפטיגען הונדערטער מענשען. מיר ווילען האָפען, אז די ג' קליענטעלע וועט אונז ווייטער שענקען צוטרוי און אונטערשטיצונג און אין דער ערוואַרטונג האָבען מיר פערזעהען אונזערע לאַגערס אויפ'ן אָנקומענדען קאַרנאַוואַל אין א רייכען אויסוואַהל פון לאַקערקעס.

מיט אַכטונג

ALFRED HEINE

Pomorska 24, tel. 175-74

צופאָהר מיט די טראַמוואַיען: 4, 8, 14.

לאַגערס: פּיעטריקאָווער 98 און 160 אין דער פירמע יוליוש ראָזנער

קינא ZACHĘTA זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און ווייטערדיגע טעג! הערליכער דאָפּעלט-פּראָגראַם אויפ'ן נאָמען:

1) די שוואַרצע דאַמינא

אין די הויפּט=ראָלען: Harry Liedtke אין זיין לעצטער קרעאַציע אין דער שעהנער שאַמפּאַנישע קאָמעדיע.

אין איבריגע ראָלען האַנס יונקערמאַן ווערא שמיטערלעוו

2) דער ראָויסרופער

אין די הויפּט-ראָלען: Milton Gils Betty Compson i Douglas Fairbanks

אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' י. סטעפּאַנסקי אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 א זייגער נאָכמיטאָג. - שבת, זונטאָג, און חגאות 12 א זייגער פאַרמיטאָג. דער זאַל איז בעהייצט.

אין קורצען: די שטערן=עסקאַדרע

מיט א רוהיג געוויסען קענען מיר גאַראַנטירען, דאָס מעטאַל=בעטען, קינדער-וועג עלער אטראַצען פאַר האַלבענע פּרייזן לויט'ן מאָס פּאַטענט", וואַש - טישען און וויוש-מ...טשקעס אַמביליגסטען איז צו בעקומען אין פאַבריק-לאַגער „Dobropol" פּיעטריקאָווער 73 אין הויף, טעל. 158-61

שוין ערשינען דער דעצעמבער-נומער פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען „אילוסטרירטער פּוילישער מאַנטשעסטער"

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין, מיט אַרטיקלען פון: ד"ר הערבערט זאַנד, וויצע-פּרעזעס יוליוש לעווסטיין, אינזש. קאַראָל בייער, נ. שפּעט, ד"ר ז. עלענבערג, אָסקאַר בערמאַן, ד"ר י. שיפּער, סטאַראָסטע אַלעקסי רזשעווסקי, י. מ. ניימאַן, מיעטשיסלאַוו בראַון, אלי באַרוכין א. א.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט. פּרייז 25 גראָשען. צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס-פערקויפער.

Dr. med. St. Praport

Ginekolog Urolog

ספּעציאַליסט פאַר פרויען און אורין קראַנקהייטען נעמט אָן פון 6–8 אָוונד

גדאַנסקאַ 77ª, טעל. 208-95

אין לעטשניצע „טאָניטאַס". ציגעל-גאַס 29 פון 11 ביז 1 מיטאָג.

יאַטשקאָווסקי'ס פּאָפּולער-וויסענשאַפטליכע ביבליאָטעק

בערגסאָן — דער געלעכטער, 4 זל. בידערמאַן א. — אויפ'ן הימעל א יאַריד, 3.50 זל. גיבראַן — קאַליל דער נביא 3.50 זל., גינזבורג א. ד"ר — יודישע דענקער און פּאָעטען אין מיטעלאַלטער 1-2 10.80 זל. גינזבורג — ענטשטעהונג פון קריסטענטום 4,20 זל., העקעל ערנסט — די וועלט-רעטענישען — 7 זל., ווייגינגער אָטאָ — געשלעכט און כאַראַקטער (אין 3 בענדער) 13 זל., זאָמבאַרט וו. — ליבע, לוקסוס און קאַפּיטאַליזם 5.25 זל., טייטעלבוים א. — טעאַטראַליא 6.25 זל., טראָצקי ל. — דער אמת וועגען ראַטענפערבאַנד 8 זל., מערינסען ד"ר — מעדיצינישע וויסענשאַפט 3.30 זל., סמאָליאַר ב. — קליינוואַרג 4 זל., סינקלער א. — דאָס בוך פון לעבען 6.50 זל., פאַעל דע קרויף — מיקראָבעניעגער 8 זל., פאַלינסקי וו. — די ליטעראַרישע שטרעמונגען אין ראַטען-פערבאַנד פון 1917—1927 7 זל., פלעכאַנאָוו וו. — דער היסטאָרישער מאַטעריאַליזם און זיינע געגנער 7.50 זל., קאַטעלע פּראָפ. — די געשיכטע פון דער פילאָזאָפיע (2 בענדער) 6.25 זל., קראָפּאָטקין פּ. — רעדע פון א בונטאַר 5.25 זל., רובין ד"ר — אידעאַל און עלענד 3 זל., שטשעגאַליעוו פּ. — פּראָוואָקאַטאָר אַזעף 7.50 זל., שלענגאָווסקי פּראָפ. — אַלגעמיינע געשיכטע 1 באַנד און געשיכטע פון ציוויליזאַציע 6 זל., שאַצקי יעקב ד"ר — ספּינאָזאַ און זיין סביבה 9 זל., פריטשע וו. — די סאָציאָלאָגיע פון קונסט 6 זל., סינקלער א. — בריוו צום אַרבעטער 2.50 זל., גינצבערג א. ד"ר — דער תלמוד 2.75 זל., טען היפּאָליט — פילאָזאָפיע פון קונסט 5 זל., ריאַזאַנאָוו ד. — אָפּהאַנדלונג צו דער געשיכטע פון מאַרקסיזם (1 באַנד אין 3 טייל) 14 זל., דרעווס אַרטור — געשיכטע פון דער פילאָזאָפיע VII באַנד אָנהויב פון XIX י.ה. 2.50 זל., וואָלינסקא — לעאָנאַרדאָ דאַווינטשי 9 זל. פּ. קאָגאַן — די געשיכטע פון די רוסישע ליטעראַטור פון די אוראַלטע צייטען 8 זל., פּ. גורעוו — דאַרוויניזם און אַטעאיזם 4,50 אַלע ביכער זענען צו בעקומען אין פראַכט-באַנד. פּרייז פאַר די באַנד 2,25 זל. די אַלע ביכער זענען צו בעקומען אין דעם הויפּט-פערקויף פאַר לאָדז אין דעם בוכהאַנדלונג

נ. בערלינסקי אַלט-שטאָט 12 אין הויף, 2-טער שטאָק.

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנגעוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ

פּעטריקאָווער 17 2-טער הויף פּאַרטער

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיטשעניעס אויף אַלע שטעט און פוילען איז משך פון 24 שעה. אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען פּאַטענטן, ויזעס און קאָמיסאַריאַט-..., וועקסל-..., אויף גאַנץ פוילען און גאַליציען. ווערען פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פּרייזן. שותפות-אַקטען, סטאַטוטן, איבערזעצן אינטערציזיעס, אַקטן, דאָקואווזנעס אַלערליי ספּראַווס ווערען אָנגענומען אַדורכצופירען, עווענטועל מיט אַנ'אַדוואָקאַט.

די איינציגע טאַכטער פון ישראל מאַנעלאַ 2-טער הויף פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79.

בעמ.: דאָס ניי - „נעבאַקענע" מאַנעלאַ-ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג-עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך

אין צווייטען הויף פּאַרטער טעלעפאָן 148-79

לא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה, אם תקח אמרי, ומצותי תצפן אתך, אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאָלסט נאָר קומען אין דער ביוראָ פון ד. מאַנעלאַ וואָס איז איבערגעטראָגן געוואָרן פון 2. הויף, אויפן ערשטן הויף פּיעטריקאָווער 17 לינקע אָפיציגע פּאַרטער. טעל. 124-95

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס, ציווילנע, קאַרנע, זאַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות און אורלאָפּן, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. בעמ.: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה.

מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 ערשטער הויף.

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.

פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20. וו. 17.

פּוילישע שפּראַך ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט וואָלבאָרסקאַ 29, וו. 3.

ביכער א היים אויסצולייענען

פּוילישע און יודישע ביכער גיב איך אַהיים אויסצולייענען אויפ'ן חודש און אויפ'ן שטיק זעהר ביליג, אויך קויף איך אַלטע פּוילישע, יודישע און אַנדערע ביכער. איך האָב אויך צו פערקויפען פערשידענע ביכער, לידער, טעאַטער פּיעסען, מאָנאָלאָגען. צו ווענדען זיך צום צייטונגס-פערקויפער:

וועלנאַ זש, אַלט-שטאָט 1.

האָנדעלס=פּאַטענטען 1931 ערלעדיגט דאָס ביוראָ „אַרגוס" זאַכאָדניאַ 36, טעל. 108-47.

שרייבען שעהן און שנעל לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 פּר. 1, ש. 1

היטיג פאַר דאַמען! מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען - היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט דעם אדרעס:

נאָר פאַר 2.50 זל.

23 זאַוואַדזקאַ 23

אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער. בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג -- 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל „TOLA"

דאַמען-פּאַסעמענטעס

פון אַלטע פיליץ-היט אָהן אינטערשייד מענער-אָדער דאַמען-היט, מאַכט איך די שענסטע פּאַסאַנס פּאַסעמענטעס אין פיינסטער אויספיהרונג צו שפּאָט ביליגע פּרייזען.

אַבאָנעמענט-פּרייז: ... [illegible] ... אַנאָנסען-פּרייז: ... [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Drukarnia: N° 1 M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 1a